

KIM LANGER
DEN STORE PLAN

FORFATTER: Kim Langer
FAKTASTOF: Michael Larsen og Christian Vaabensted

FOTO: Sala Lewis, Nairobi.

Andre fotos:

Side 52 (blomsterfarm): Marginpar / Sala Lewis
 Side 54 (løve), 58-59: Colourbox
 Side 54 og 57 (Det Indiske ocean): Lasse Adolphsen
 Side 65: Karen Blixen Museum Rungstedlund
 Bagside: Zafir Iqbal

TEGNINGER: Dorte Bengtson ('Den store plan' og de tre fabler)

TEGNINGER: Line Malling Schmidt: ('Lullu og Kamante')

LAYOUT/REPRO: Morten Bak og Anna Olesen

REDAKTION OG PROJEKTLEDELSE: Christian Vaabensted,

Publikum Kommunikation

TRYK: Rosendahls. Sat med Barlow

- **Hjemmesiden 2021.u-landskalender.dk** rummer et stort undervisningsmateriale om fortællingerne i elevbogen og om årets land. Der er bl.a. en filmbank, en samling opgaver til mange fag, vejledninger til lærere samt interaktive, faglige webværktøjer til eleverne. Desuden rummer hjemmesiden en masse sjov indsigt om årets land med film, quizzer, fakta og billeder.
- **Lydbøger:** 'Den store plan', bogens tre fabler og genfortællingen af Karen Blixens 'Lullu og Kamante' kan høres som lydbøger på 2021.u-landskalender.dk.
- Der er en tilhørende **lærervejledning** på 52 sider.
- **PDF** af bøgerne findes på 2021.u-landskalender.dk.
- **Trykte bøger:** Bestil på 2021.u-landskalender.dk.

ISBN

Trykt udgave (elevbog): 978-87-93760-54-7

PDF-udgave (elevbog): 978-87-93760-56-1

Trykt klassesæt: 978-87-93760-53-0

Trykt lærervejledning: 978-87-93760-55-4

PDF, lærervejledning: 978-87-93760-57-8

UDGIVET AF UDENRIGSMINISTERIET

Synspunkter, der kommer til udtryk i materialerne, er forfatternes og ikke nødvendigvis sammenfaldende med Udenrigsministeriets.

Se også
2021.u-landskalender.dk

Danida og DR har samarbejdet om Børnenes U-landskalender siden 1962. Den er blevet en fast tradition for børn i hele Danmark. Den omfatter også et undervisningsmateriale med en bred vifte af spændende og lærerige aktiviteter, som omkring 150.000 danske skolebørn arbejder med i en periode hvert år.

- **Årets land:** Hvert år sætter U-landskalenderen fokus på et nyt udviklingsland.
- **Årets organisation** og årets hjælpeprojekt: Hvert år er en dansk udviklingsorganisation med til at skabe Børnenes U-landskalender. De laver et særligt projekt, der skal hjælpe børn i årets land. Selv om landet og projektet kun er tema i U-landskalenderen i et enkelt år, fortsætter arbejdet med årets projekt typisk gennem 3-5 år for at kunne nå at gøre en forskel. På den måde er U-landskalenderen altid i arbejde flere steder i verden samtidig.
- **Årets låge-julekalender:** Overskuddet fra salget af låge-julekalenderen går til at muliggøre årets projekt.
- **Årets bog:** Hvert år skriver en god dansk forfatter en bog, der giver danske børn et indblik i årets land.
- **Årets skolemateriale:** Danida udgiver et stort undervisningsmateriale om årets bog og årets land – primært rettet til 1.-5. klasse. Materialet lægger vægt på, at eleverne samtidig får en høj grad af faglig læring i en række fag, og det handler både om natur, kultur, muligheder og hverdagsliv i landet. Mange hundrede danske skoler bruger materialet hvert år, og typisk arbejder eleverne med emnet i flere uger.
- **Årets website:** Her kan alle børn opleve årets land i film, billeder, fakta, lydbøger, quizzer og meget andet. Websitet rummer også en lukket del med en 'research-rejse' rundt i forskellige dele af årets land plus en række interaktive opgaver til skoleelever. De lærer bl.a. at skrive fotohistorier eller lave digitale kalendere med billeder og tekster bag lågerne.
- **Årets film:** DR laver hvert år en række nye tv-udsendelser til børn, hvor man kommer tæt på årets land.

Danida

Danida er Danmarks udviklingssamarbejde, der er en del af Udenrigsministeriets arbejdsområde. Danida støtter udviklingslandene i deres egen indsats for at bekæmpe fattigdom og skabe bedre livsvilkår.

Der findes ingen nemme løsninger, når det skal lykkes. Der må sættes ind på mange områder, f.eks. bæredygtig vækst og jobs, sikkerhed og fred, ligestilling, demokrati og menneskerettigheder. Det handler også om at sørge for, at børn og unge kan se en fremtid for sig selv og deres familier dér, hvor de har hjemme.

Det kræver mange års målrettet indsats at skabe forbedringer, som virker, og som varer ved. Det er udviklingslandene selv, der trækker det store læs i det arbejde. Men rigere lande som Danmark kan hjælpe til og gøre en forskel.

Danida arbejder ikke alene, men løser opgaverne sammen med både virksomheder, myndigheder og danske og internationale organisationer.

Danmarks udviklingssamarbejde har gennem årene bidraget til at skabe store og varige fremskridt i mange lande og for mange millioner mennesker.

www.facebook.com/danida.dk

www.danida.dk

Folkekirkens Nødhjælp

Folkekirkens Nødhjælp støtter verdens fattigste familier i deres kamp for et værdigt liv og hjælper mennesker i nød. Organisationen giver akut nødhjælp i katastroferamte områder og langsigtet udviklingshjælp i fattige egne for at skabe en mere ligeværdig og bæredygtig verden. Folkekirkens Nødhjælp er til stede i 19 lande og hjalp i 2020 flere end 4 millioner mennesker i nød.

www.noedhjælp.dk

DEN STORE PLAN AF KIM LANGER

Foto: Sala Lewis m.fl.

Tegninger: Dorte Bengtson og Line Malling Schmidt

Layout: Morten Bak

Faktasider: Michael Larsen

Redaktion: Christian Vaabensted

Alle børn har ret til et trygt liv

Forestil dig, at du bor et sted, hvor det næsten aldrig regner mere. Jorden er så tør, at der kun kan vokse en lille smule.

Det betyder, at dine forældre ikke længere kan finde foder til jeres køer. Og det er vigtigt, for køerne er deres arbejde. Om aftenen er der ikke længere råd til aftensmad, og du må droppe ud af skolen for at hjælpe dine forældre med at tjene penge.

Sådan er livet nu for mange børn i Turkana i Kenya.

Kampen om mad er farlig

Klimaet har nemlig ændret sig. Derfor er der ikke så meget mad til folk i Turkana længere.

Det betyder også, at mange voksne bliver uvenner. De kan endda finde på at stjæle fra folk i andre landsbyer eller slå nogen ihjel for at skaffe mad. Børnene får en usikker hverdag, når de voksne kæmper for at overleve. Ofte kommer de ikke i skole, fordi det er for farligt – hvis de altså overhovedet går i skole.

Hjælp til hele familien

Men børn har ret til at leve et fredeligt liv med plads til leg og med en god skolegang. Derfor vil Folkekirkens Nødhjælp arbejde sammen med folk i Turkana, så de får nye muligheder og et bedre liv. Det gør de med pengene fra Børnenes U-landskalender:

- Familierne får fiskeudstyr og lærer at blive dygtige til at fiske. Der ligger nemlig en kæmpe sø i Turkana.
- Familierne får også hjælp til at opdrætte geder og høns. Og til at plante køkkenhaver med grøntsager, der kan tåle klimaet. Så kommer der mere aftensmad på bordet, og nogle af grøntsagerne kan de også tjene lidt penge på.
- Børnene kommer i skole i stedet for kun at arbejde – og forældrene hører om, hvorfor det er så vigtigt at gå i skole.
- Børn fra hele Turkana møder hinanden for at lege, dyrke sport og blive venner. Det skaber også mere fred og ro.
- Skolerne bliver gjort fint i stand. De får flere bøger, tavler, borde og stole. De får også toiletter, legeområder og vand, så man kan vaske hænder.

NORDAMERIKA

SYDAMERIKA

Danmark

EUROPA

AFRIKA

Velkommen til Kenya

Kenya ligger i Østafrika. Der bor omkring 55 millioner mennesker. Det er ni gange flere, end der bor i Danmark. Landet har flere nabo-lande. Måske har du hørt om nogle af dem? Det er Etiopien, Somalia, Sydsudan, Uganda og Tanzania.

Kenya er kendt i hele verden, fordi der lever så mange spændende, vilde dyr. Derfor kommer der mange turister til Kenya. Mange af dem tager på safari. På en safari kører man rundt i bil ude på savannen for at se på dyr.

De fleste mennesker i Kenya er stammefolk. Der findes over 40 forskellige stammer i Kenya. Hver stamme har sit eget sprog, sine egne fester og sine egne traditioner. Heldigvis taler de fleste folk i Kenya også sproget swahili. Det er et sprog, som de også taler i Tanzania og Uganda. Mange i Kenya kan også tale engelsk.

Det går fremad i Kenya – men mange er fattige

På mange måder er livet i Kenya blevet meget bedre. Men der er stadig mange folk i Kenya, der er meget fattige. En del af dem bor i hovedstaden. Byen hedder Nairobi. Her bor de fattige tæt sammen i nogle meget små skure. De flytter ind til den store by for at finde et job.

Der er også mange fattige mennesker ude på landet. Nogle har måske et lille stykke jord, som de kan dyrke noget på. På den måde kan de tjene lidt penge.

Det koster ikke penge at gå i skole i Kenya. Derfor starter de fleste børn med at gå i skole i første klasse. Men der er også mange af de fattige børn, som går ud af skolen igen allerede efter få år. Det er fordi, de skal hjælpe til derhjemme. Sådan er det for mange af børnene det sted i Kenya, hvor historien 'Den Store Plan' foregår.

Det sted hedder Turkana.

Ekirus verden: Turkana-søen

I historien 'Den Store Plan' møder du drengen Ekiru og hans søster Hope. De bor i den del af Kenya, som hedder Turkana. Det er en halv-ørken. Derfor er der tørt og varmt næsten hele tiden – og ikke så mange planter.

I mange hundrede år har Turkana-folket levet her som nomader. Det betyder, at de hele året flytter rundt for at finde vand og mad til deres dyr. De har køer, geder, æsler og kameler.

Dyrene er meget vigtige for Turkana-folket. De bruger ofte husdyr i stedet for penge. Hvis en familie har mange dyr, kan de bytte sig til andre ting, de har brug for.

Nogle gange om året er det regntid i Turkana. Så kommer der græs og vand til dyrene. Men nu har klimaet forandret sig. Så er der lange perioder uden regn. Og så kan nomaderne ikke have så mange husdyr. Dyrene kan nemlig ikke klare sig med mindre vand og græs.

I stedet lever mange af nomaderne nu af at fiske. For der ligger også en kæmpe sø midt i Turkana.

Ekirus familie lever af at fiske. De renser fiskene og gnider dem ind i salt. Så rådner de ikke i varmen. De sælger fiskene til fiske-opkøbere.

Ekirus familie bor i en lille landsby. Husene er lavet af grene og siv. Det kan godt ske, at vandet i søen stiger. Så bliver landsbyen oversvømmet, og familierne må bygge nye huse et andet sted. Der er også en stor by i Turkana. Den hedder Lodwar.

Man kan ikke drikke vandet i søen. Der er nemlig salt i det. I stedet graver de huller i jorden for at finde vand.

De fleste mennesker i Turkana er meget fattige. Og det er ikke alle børn, der kommer i skole. Men det gør Ekiru og hans søster. Ekiru elsker matematik. Ekirus morfar synes, at matematik er noget pjat. Men det viser sig, at morfar tager helt fejl!

Hvorfor hedder de det?

Her kan du se alle de vigtigste personer i bogen.

Der gemmer sig ofte en lille historie i folks navne. Sådan er det også i Turkana. Nogle turkanere har et engelsk navn eller et navn, der har at gøre med kristendom. Det er, fordi der har boet mange englændere i Kenya – og fordi mange kenyanere er kristne.

Men de fleste har et navn, som betyder noget særligt på deres eget sprog i Turkana. Nogle får navn efter det sted, de er født.

I Danmark gemmer der sig også ofte en historie i navne. Mon I kan finde nogle af historierne bag navnene i jeres klasse?

Ekiru: Betyder 'født i regntiden'.

Hope: Betyder 'håb' på engelsk.

Lopua: Betyder 'støv' på turkansk.

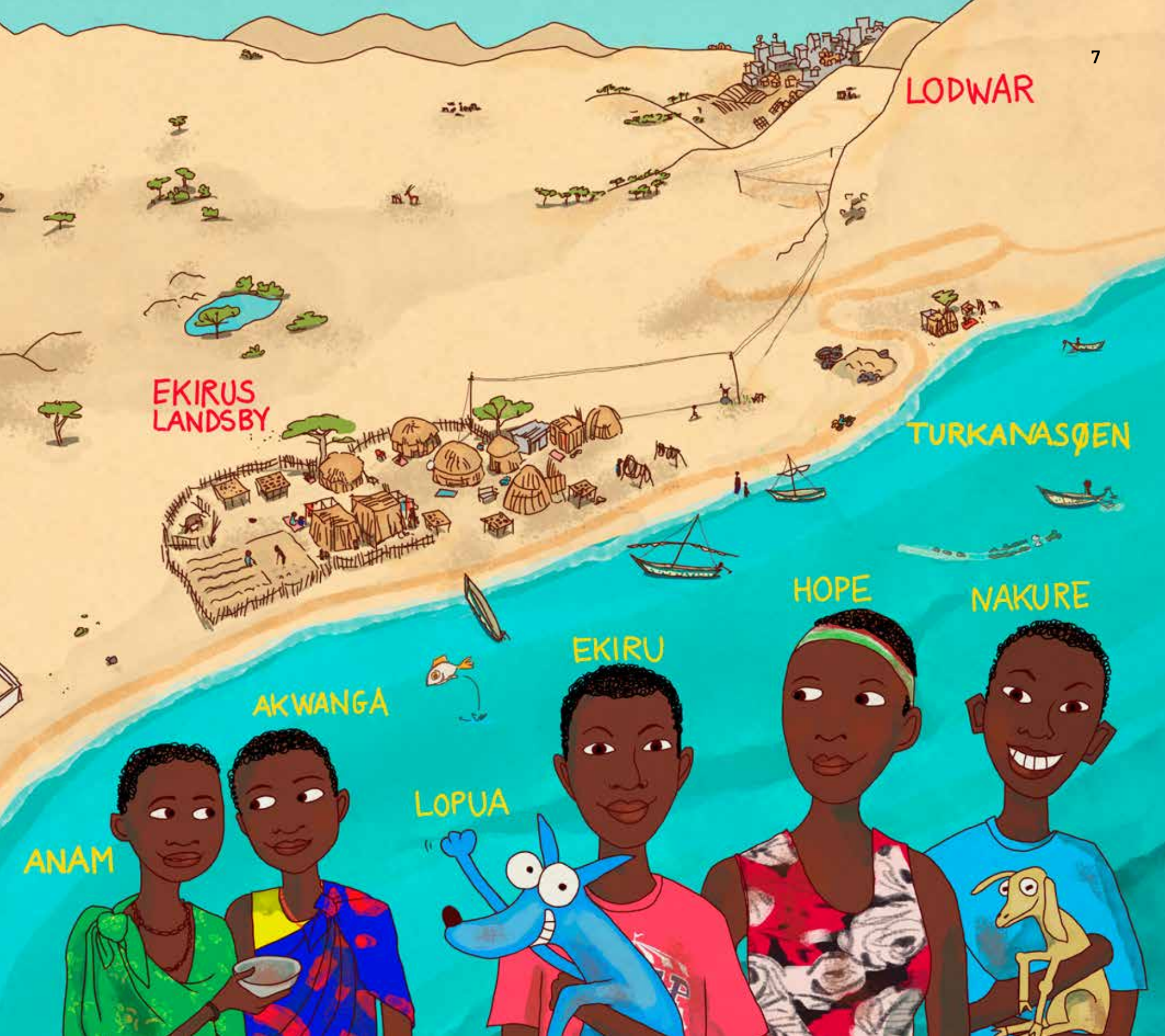
Nakure: Betyder 'tørst'.

Akwanga: Betyder 'ung smuk pige med hvide tænder'.

Anam: Betyder 'sø'.

Lomakat: Betyder 'salt'.

LODWAR

EKIRUS
LANDSBY

TURKANASØEN

HOPE

NAKURE

EKIRU

AKWANGA

LOPUA

ANAM

Et uanmeldt besøg

Ekiru sad med hånden oppe næsten hele tiden. Han havde snart ondt i albuen. Men han kendte svaret på de fleste af lærerens spørgsmål. Og så syntes han altså, at det ville være dumt ikke at række hånden op.

De havde nemlig matematik, og det var Ekirus bedste fag. Læreren skrev et regnestykke på tavlen, og så skulle de løse det i deres skrivehæfte.

Et par af de andre drenge var også blevet færdige. Ekiru strakte armen endnu højere op. Han holdt vejret. Bare hun ville vælge ham!

Nu gled lærerens blik hen over klassen – men lige forbi Ekiru! *Hun vælger garanteret Jackson igen*, tænkte Ekiru. Jackson var en af de store drenge bagerst i klassen, og han var endnu bedre til matematik end Ekiru.

“Ja, Ekiru?”

Ekiru havde ikke set, at lærerens blik var vendt tilbage til ham. Nu pegede hun lige ned på ham!

“Øh?” I et kort sekund var han helt forvirret.

“Har du svaret?” Læren lød allerede en lille smule utålmodig.

“Ja! Klart!” Ekiru bøjede sig helt ned over sit hæfte. Det var et svært gangestykke, og hans kuglepen klattede. Derfor var det ikke nemt at læse de mange tal.

“7356 gange 419 er ...”

Lige da Ekiru skulle til at svare, bankede det på døren. Øv!, tænkte han og kiggede op. *Hvem kommer nu?*

Ekiru så med det samme, hvem det var. Det pandebånd med **perler** kunne han kende på hundrede kilometers afstand. Hun havde det altid på. Det var hans storesøster, Hope. Hun gik også på skolen, bare i **pigeklassen**. I Ekirus klasse var der kun drenge.

“Undskyld jeg forstyrrer,” sagde Hope, “men vores mor har sendt bud efter os. Ekiru skal skynde sig hjem.”

“Nu?” udbrød Ekiru.

“Ja, selvfølgelig skal det være nu, din tumpedumpe. Det er jo det, jeg siger.”

Små og store børn

Næsten hvert tredje barn i Turkana kommer kun sjældent i skole. Derfor ser man tit små og store børn i samme klasse. Nogle store børn på 10 eller 12 år er måske kun i gang med at lære bogstaverne og de første regnestykker med plus.

Pigeklassen

I mange skoler i Turkana er børnene delt op i klasser for drenge og klasser for piger. Der er endda hele skoler, som kun er for drenge eller for piger. Desværre er der også stadig mange lærere, som tror, at drenge er bedst til at lære. Og så giver de pigerne dårligere undervisning. I det hele taget er der stadig mange regler i Turkana, som kun er for kvinder, eller som kun er for mænd.

Perler

I Turkana er det en gammel tradition at pynte sig med masser af flotte perler på pandebånd og halsbånd. Perlerne kan være lavet af læder, træ eller glas. Eller af små stykker ægge-skal fra strudse-æg, som kvinderne sliber runde og borer hul i. Perlerne viser pigens eller kvindens alder, og om hun er gift.

“Men ... men ... vi har matematik. Kan det ikke vente?”

“Skynd dig nu bare,” sagde Hope. “Morfar er kommet.”

Var morfar kommet? Hvorfor nu det? Morfar kom ellers aldrig på besøg.

“Du må hellere gøre, som din søster siger, Ekiru,” sagde læreren. “Du må ikke lade din morfar vente. Kom så, af sted med dig.”

Læreren var vant til, at børn pludselig måtte gå midt i skoletiden. Det var fordi, de skulle arbejde eller hjælpe familien. Nogle gange kunne der gå flere uger eller endda et helt år, før de kom i skole igen. Det var derfor, der både var **små og store børn** i samme klasse.

“Men jeg skulle lige til at svare!” brokkede Ekiru sig, mens han pakkede sit hæfte ned i tasken og traskede ud ad døren i hælene på Hope. Hans humør blev ikke bedre, da han kom udenfor. Gennem det åbne vindue kunne han nemlig høre læreren sige: “Jackson, kan du svare i stedet for Ekiru?”

Af sted med det samme

Hope tog sin taske på ryggen og stormede af sted. Hun gik så hurtigt, at Ekiru havde svært ved at følge med.

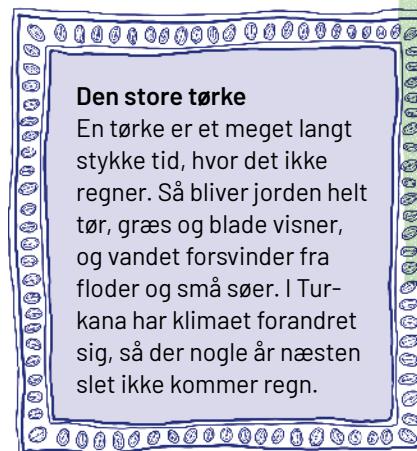
Han var usikker på, hvorfor morfar var kommet. Ekiru kendte ham ikke så godt. Han boede langt fra søen, en hel dags vandring borte, inde på den tørre slette. Der måtte være en vigtig grund til, at morfar var kommet hele den lange vej.

Engang boede Ekiru og hans familie også inde på sletten. Men så kom **den store tørke**, hvor det næsten ikke regnede i flere år. Mange af dyrene døde, fordi de manglede vand og græs. Til sidst blev det for svært at leve som **nomader**, og så flyttede Ekirus familie ud til den store Turkana-sø. Det gjorde mange andre familier også. Her kunne man nemlig skaffe mad og tjene lidt penge på at fange fisk. Det var så længe siden nu, at Ekiru følte det, som om han havde boet ved søen hele sit liv. Det var han glad for. Der var for eksempel ingen skole inde på sletten.

"Hvad tror du, morfar skal?" spurgte han.

"Aner det ikke," svarede Hope. "Jeg ved bare, at mor har sendt bud efter os. Kom nu, Ekiru, få så lidt fart på."

Men Ekiru havde ikke lyst til at skynde sig. Han sjokkede langsomt af sted i sine lyserøde plastik-sandaler med skoletasken dinglede i hånden, så stropperne slæbte hen ad jorden.

Nomader

Nomader er folk, der hele tiden flytter rundt fra sted til sted. I Turkana er der meget varmt og tørt. Nomaderne flytter rundt for at finde vand og græs til deres køer, geder og kameler. Dyrene er nemlig det, nomaderne lever af. Der findes stadig nomader mange steder i verden.

Det tog en halv time at gå hjem. Da de endelig nærmede sig hytterne, stoppede Hope op og vendte sig om mod Ekiru.

"Hvorfor er du sådan en hængemule i dag?" spurgte hun. "Nu har du trasket ti meter bag mig hele vejen uden at sige et ord. Er det bare, fordi du gik glip af din elskede matematiktime?" Hope var ellers også god til matematik. Hun var bare ikke lige så vild med det som Ekiru.

"Du skal ikke gøre grin med matematik," mumlede han. "Jeg har nemlig en plan. Så skal du få at se, hvad det kan bruges til. Bare vent!"

Skole kun for piger

De fleste børn i Kenya kommer i skole. Der er mange børn i hver klasse. Nogle skoler er kun for drenge. Andre skoler er kun for piger. Børnene skal have en skole-uniform på. Det er gratis at gå i skole i Kenya. Uniformen koster penge.

Idræts-time i det fri

Det er vigtigt, at børn bevæger sig i løbet af dagen. Her i skolen har de idræt lige inden frokost. Så skal alle eleverne udenfor. De spiller bold og leger fangeleg. Her øver de sig i at stå på hovedet.

“Ja-ja, så siger vi det,” grinede Hope. “Kom nu bare.”

Ekiru trak på skuldrene og traskede videre. Men det hjalp på humøret, da hans hund Lopua kom løbende og sprang op ad ham.

“God hund!” sagde Ekiru og kløede den på hovedet. Men han syntes stadig, at det var mystisk, at de skulle komme hjem nu. Hvorfor kunne de ikke bare vente til efter skole?

Morfar var meget nem at få øje på. Han havde en høj stav med siksak-mønstre i den ene hånd, sin **ekicholong** i den anden hånd og en flot, rød hat. Hatten var pyntet med hvide fjer og små sølvstykker, der glimtede i solen. Ekiru syntes, at han lignede en høvding fra gamle dage.

Men lød det ikke, som om han skældte ud på far? Ekiru gik forsigtigt hen til dem.

Morfar så på ham uden at hilse. “Hvad er det for noget tøj?” spurgte han og pegede på Ekirus skjorte.

Ekiru kiggede ned ad sig selv. Han kunne ikke se, hvad der var så mærkeligt. “Det er min **skole-uniform**.”

“Den kan du ikke rende rundt i ude i bushen. Har du ikke noget andet?”

“Jeg har mit almindelige tøj,” svarede Ekiru.

“Så gå ind og skift,” befalede morfar. “Skynd dig lidt, vi skal af sted med det samme!”

Ekirus mor sad på en sivmåtte uden for hytten og rensede bønner. “Kom her og sæt dig ved siden af mig,” sagde hun, da Ekiru kom ud igen i sin T-shirt og shorts.

Ekiru satte sig. Han forstod ikke, hvad der foregik. “Mor, hvorfor skal jeg gå med morfar? Hvor skal vi hen?”

Mor lagde en arm om hans skulder. “Det er fordi, morfar har brug for en ekstra dreng til at passe sine dyr. Men kun i en måneds tid. Når **regnen vender tilbage**, vender du også tilbage til os.”

Ekiru var lige ved at græde. “Hvorfor lige mig? Jeg vil hellere være hos jer! Og hvad med skolen?”

“Nu ikke så mange spørgsmål. Af sted med dig!” Mor lød sur. Men Ekiru kunne se, at hun kun skældte ud for ikke selv at komme til at græde.

Ekicholong

Det er en lille skammel, som mange ældre mænd i Turkana går rundt med. De bruger den til at sidde på og som en slags hovedpude, når de ligger ned. Den er lavet af træ og har tit en strop af læder til at bære den i.

Regnen vender tilbage

I normale år regner det i april, maj og juni i Turkana. Så kommer der vand i floderne, og græs og blade spirer frem. Så er der mad nok til dyrene tæt på familiens faste hytte, og hele familien kan flytte hjem.

Skole-uniform

I Kenya skal alle børn have skole-uniform på i skole. Det er ofte en skjorte plus korte bukser til drengene og nederdel til pigerne. Så kan alle nemt se, hvilken skole børnene hører til. Og så er der heller ikke så mange børn, der driller hinanden med tøjet.

Så er det te-tid

Når pigerne har fri fra skole, hjælper de til derhjemme. Pigens mor har en lille butik, hvor de laver te. Pigen hjælper med at servere te med mælk for kunderne. De får også mandazi. Det er en slags kage.

Hjælper mor med at hente vand

Nu er butikken lukket. Så skal pigen og hendes mor hjem til deres landsby. De skal til at lave aftensmad. Men først skal de hente vand ved brønden. Det gør de hver dag.

KAPITEL 3

En lang og stenet tur

Ekiru pakkede ikke noget, for han havde ingenting at tage med. Kun Lopua, men den ville morfar ikke have på slæb. Han kastede endda en sten efter **hunden** for at jage den væk. Heldigvis ramte han ved siden af. Men Lopua blev forskrækket og løb sin vej.

Så begyndte de at gå. Det var en lang og stenet tur. Morfar gik forrest, og de talte næsten ikke sammen. Om aftenen lagde de sig til at sove på den bare jord. Ekiru var sulten, men de havde ikke noget at spise. "Du kan få **en portion uji** i morgen, når vi kommer frem," sagde morfar. "Sov nu. Vi står op, så snart det bliver lyst."

Ekiru havde svært ved at falde i søvn. Det virkede bare så uretfærdigt, at han skulle ligge her på jorden i stedet for hjemme i hytten sammen med mor og far og Hope. Han bed sig i læben for ikke at græde, for det skulle morfar i hvert fald ikke høre.

Pludselig hørte han noget pusle i det tørre krat. Hans øjne fløj op. Hvad var det? Var der mon farlige vilde dyr? En hyæne? Det var bælgmørkt, og Ekiru var stiv af skræk. Nu kunne han mærke, at der var et dyr lige foran ham! Han skulle lige til at skriges og kalde på morfar, men så mærkede han noget, der slikkede ham på hånden. Og den tunge kendte han godt!

"Lopua?" hviskede han. "Er du fulgt efter os hele den lange vej?"

Lopua knurrede glad og borede hovedet ned i Ekirus armhule for at blive kløet bag øret.

"Shh! Du må ikke vække morfar, så jager han dig bare væk igen," hviskede Ekiru. Han lagde en arm om hunden og trak den tæt ind til sig.

Ekiru kunne stadig mærke varmen fra hundens krop, da han vågnede næste morgen. Men Lopua var væk. Den var sikkert løbet hjem igen. *Klog hund*, tænkte Ekiru og smilede for sig selv, selvom han vidste, at han ville komme til at savne den.

Der var heller ikke noget morgenmad. Morfar sagde, at de skulle gå, før det blev for varmt. Ekiru var så udmattet af **sult**, at han næsten ikke havde

Hunden

I Turkana er kæledyr meget sjældne. Hvis man har et dyr, skal det kunne bruges til noget. Hunde kan vogte geder og fange smådyr, man kan spise. Men mange i Turkana er ikke glade for hunde, fordi de ofte er vilde og meget bidske.

En portion uji

Uji er en grød, som man spiser mange steder i Kenya. Den er lavet af mel og mælkepulver. Melet er enten lavet af hvede, hirse eller majs. Det er meget billig mad, som er nem at lave. Mange spiser uji flere gange hver dag, måske med en sovs af grøntsager til.

Awi

En awi er en samling af hytter. Tit bor en hel familie sammen i deres egen awi. Så er det en hel mini-landsby med både onkler og tanter og fætre og kusiner og bedsteforældre. I Turkana er hytterne ofte bygget af grene, siv og store plasticposer. Udenom awi'en bygger man et hegn af tornebuske. Det beskytter mod vilde dyr.

kræfter til at sætte den ene fod foran den anden. Bare de dog snart var fremme ved morfars **awi**.

Endelig, efter et par timer, fik han øje på en håndfuld hytter langt borte på den flade slette. Han kæmpede for at holde trit med morfar det sidste stykke vej, indtil han endelig kunne synke sammen i skyggen ved hytterne.

Senere, da Ekiru havde fået en skål uji og var kommet lidt til hægterne igen, bredte morfar nogle gededskind ud på jorden. "Sæt dig ned, Ekiru," sagde han, "så skal jeg fortælle dig, hvad du skal."

Ekiru satte sig og kiggede ned i jorden, mens han lyttede. Morfar forklarede, at Ekirus fætter Nakure var alene med en stor flok geder langt ude i **bushen** og havde brug for en hjælper.

Ekiru vidste godt, at han havde en fætter, der hed Nakure. Han kunne bare ikke rigtigt huske ham. Men det var ikke så meget det, han tænkte på. Det var mere morfars stemme. Han lød ikke nær så skrap som før.

Ekiru så forsigtigt op på ham, og nu smilede morfar endda til ham!

“Jeg hader at være væk hjemmefra,” sagde morfar. “Men nu er jeg hjemme, og så er jeg glad igen. Du skal heller ikke se så trist ud, Ekiru. Det er kun, indtil regnen kommer om en måned eller to. Så skal du nok få lov til at vende hjem.”

Ekiru tænkte, at måske var morfar slet ikke så farlig alligevel? Han tog mod til sig og sagde, at han synes det var vigtigt, at han kom tilbage til sin skole, for han var nemlig godt i gang med at lære både at læse og skrive og regne.

Morfar rystede på hovedet. “Hvad nytter det at lære alt det, hvis ens **køer og geder** dør imens?” sagde han.

“Du har aldrig gået skole, vel morfar?” spurgte Ekiru.

Morfar så tænksum ud. “Næ. Det har jeg aldrig spildt tid på.”

“Det er ellers sjovt. Især matematik. Og det er ikke spor svært!” sagde Ekiru. “Jeg kan sagtens lære dig det. Man gør sådan her.”

Så viste han morfar nogle regnestykker med fingrene. Morfar grinede meget, men han syntes vist også, at det var noget pjat. “Hvad skal man bruge det til?” spurgte han.

“Man kan bruge det til alt muligt!” svarede Ekiru begejstret. “For eksempel har det givet mig en idé til, hvordan far kan tjene mange flere penge på at sælge sine fisk.”

Bushen

I Turkana kalder mange folk det tørre, varme landskab for bushen. Det er ikke en helt bar ørken. Der er meget tørt og stenet, men der er også mange buske og små træer spredt rundt omkring. Bushen dækker et enormt stort område.

Køer og geder

Hos nomaderne er dyrene det vigtigste, der findes. I Turkana har de køer, geder og kameler, fordi de er gode til at klare sig uden ret meget mad eller vand. Nomade-familierne drikker dyrenes mælk og spiser deres kød. De bruger også dyrene som penge. Så man er rig, hvis man har mange dyr.

Medgift

I Turkana skal manden betale kvindens familie for at få lov til at gifte sig med hende. Det hedder at betale medgift. Det kan nemt koste over 100 geder. Det er enormt mange penge, så ikke alle har råd til at gifte sig. Der er også mange andre steder i verden, hvor man stadig skal betale medgift.

Det skulle han åbenbart ikke have sagt. Pludselig blev morfar sur igen. “Fiske,” sagde han og rynkede på næsen. “Det er ikke et arbejde for rigtige mænd. Din far skulle hellere betale mig de geder, han skylder mig i **medgift** for din mor, i stedet for at sende dig i skole til ingen verdens nytte.”

Landsbyen i ørkenen

Ude i Turkana-ørkenen bor nomaderne. Nomader bor ikke det samme sted hele tiden. De går fra sted til sted for at finde vand og græs til dyrene. Nomaderne bygger hytter af træ, tørrede palme-blade, og hvad de ellers kan finde.

Pigerne samler træ

Pigerne har mange opgaver. En af dem er at gå ud for at samle træ. Træet bruges til flere forskellige ting. De bruger det til at lave bål med. De bruger det også til at bygge hegn og huse med.

Et glædeligt gensyn

Det tog også mange timer at gå ud til Nakure i bushen. Man skulle ikke ret langt væk fra awien, før stien forsvandt. Så var der kun sand og sten og krat til alle sider. Hist og her stod der tornede akacie-træer, som Ekiru forsøgte at bruge som pejlemærker. Men solen bagte, og alting flimrede i varmen, så det var ikke nemt. Heldigvis havde morfar sendt Ekirus to kusiner Akwanga og Anam med for at vise ham vej.

Han kunne se nogle bjerge langt borte. Han håbede ikke, det var helt derude, Nakure var.

”Vi skal da ikke helt derhen, vel?” spurgte han.

Akwanga grinede og puffede til Anam. ”Fætter Ekiru er vist bange for at få vabler på fødderne.”

”Skoledrengen er måske for fin til at gå?” spurgte Anam.

Ekiru vidste godt, at pigerne kun drillede for sjov. Men han blev flov alligevel. ”Ork nej, jeg kan gå så langt, det skal være,” skyndte han sig at sige.

Men han måtte indrømme, at Akwanga og Anam virkede ret seje. De havde også gået turen flere gange. Det var deres opgave at **grave brønde**, så Nakure og gederne kunne få vand. Brøndene tørrede hurtigt ud, så pigerne måtte ofte af sted igen for at grave en ny.

Grave brønde

Når solen bager i Turkana, så tørrer vandløbene ud. Men nede i jorden kan vandet gemme sig i lang tid. Derfor kan man finde vand ved at grave ned i gruset. Så kan man skovle vand op med en kop eller en lille spand. Nogle steder skal man grave dybt ned. Det er farligt, for gruset kan nemt skride sammen.

Endelig fik Ekiru øje på noget. En lillebitte blå klat midt i alt det brune. Da de kom tættere på, kunne han se, at det var en T-shirt. Der var også en arm, der vinkede, og et hoved med et kæmpe smil.

Nu kunne han godt genkende Nakure. De havde leget sammen som små, før Ekiru og hans familie flyttede ned til søen. Han huskede det, som om Nakure altid var i godt humør. Han så også glad ud nu.

”Hej,” sagde Ekiru.

Nakure så op og ned ad ham. ”Hej Ekiru,” sagde han. ”Hvor er du blevet stor.”

Så var det Ekirus tur til at kigge op og ned ad Nakure. ”I lige måde, fætter. I lige måde,” sagde han, og så flækkede de begge to af grin.

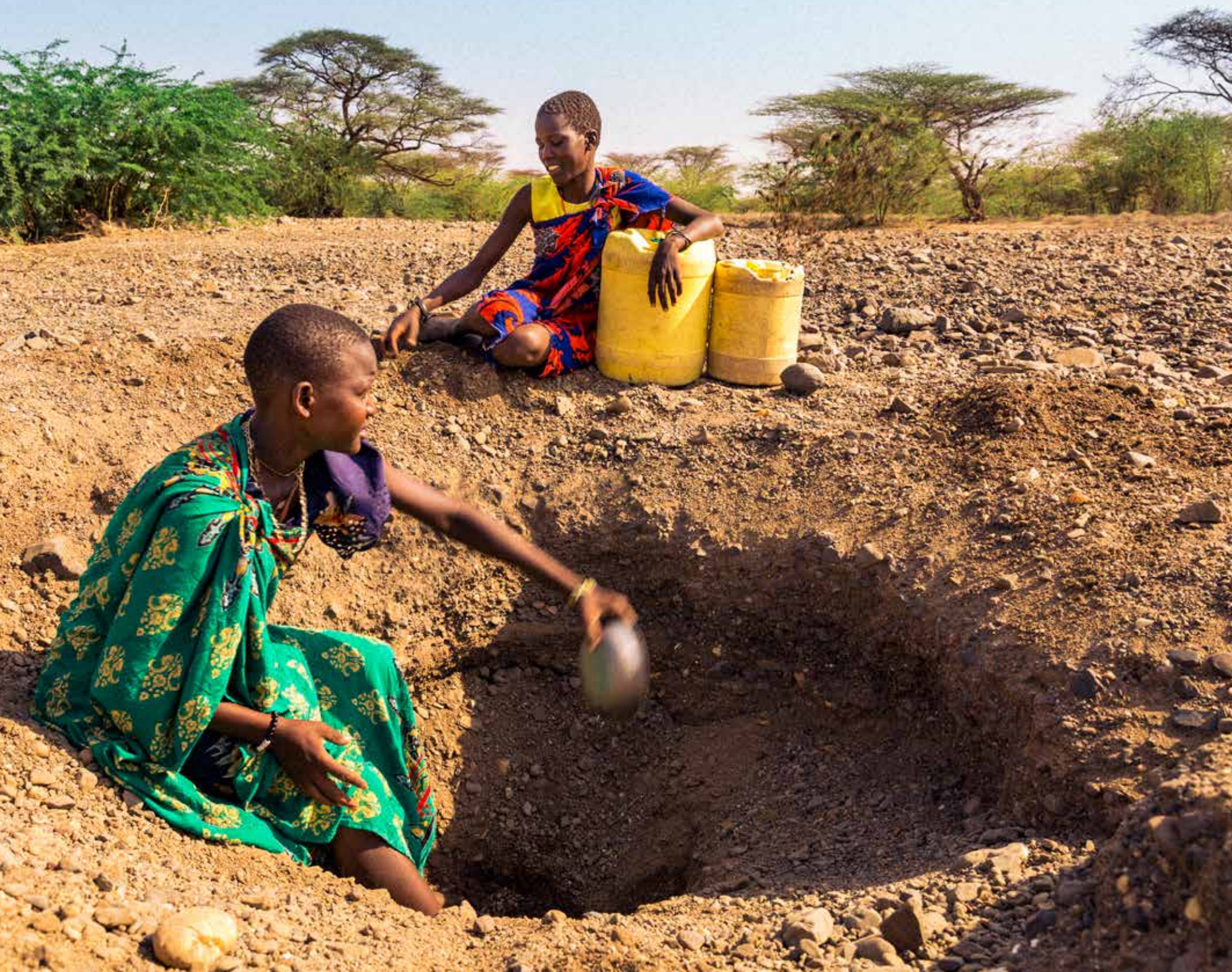
Køle af ved vandposten

Enkelte steder i ørkenen er der en vandpost. Nomaderne kommer forbi og giver dyrene vand. Det er også dejligt for børnene at kunne sidde og køle lidt af.

Frugterne skal koge længe

Sommetider slagter nomaderne en ged og spiser den. Men de får ikke kød hver dag. I ørkenen vokser der nogle særlige frugter. De skal koge seks timer, inden de kan spises.

Mens pigerne gik ud for at lede efter det bedste sted at grave en ny brønd, begyndte Nakure at forklare Ekiru om alt det, man skal, når man passer geder.

”Det vigtigste er at lukke dem ind i vores anok hver aften.”

Ekiru så hen på anok'en. Det var et rundt indelukke, som Nakure havde bygget af en masse grene med torne på.

”Nå ja, selvfølgelig,” sagde Ekiru. ”Så kan gederne ikke stikke af om natten.”

”Det er nu mere for at holde de vilde dyr ude,” sagde Nakure.

”Vilde dyr?” udbrød Ekiru forskrækket. Dem havde han helt glemt igen. Pludselig savnede han sin trofaste Lopua endnu mere. ”M-m-mener du løver?” stammede han.

Nakure trak på skuldrene. ”Jeg har aldrig set en løve. Men der er både sjakaler og hyæner. Måske kan der også godt komme en leopard forbi.”

Nakure lød ikke spor bange, selvom han talte om dyr, der kunne æde ham i én mundfuld. Ekiru besluttede, at så ville han heller ikke være bange. I hvert fald ikke så meget, at man kunne se det.

”Før man lukker gederne ind i anok'en, skal man tælle dem, så der ikke mangler nogen.”

”Tælle!” sagde Ekiru. ”Det er jeg god til! Jeg er god til alt med tal! Se selv! Én ... to ... tre ... fire ...”

Ekiru begyndte straks at tælle gederne. Men han nåede kun til femten. Så gik der rod i det.

”Stå dog stille!” udbrød han. ”Dumme geder! Det er jo umuligt at tælle dem, når de hele tiden flytter sig!”

”Herude i bushen kan du ikke bruge tal til noget,” grinede Nakure. ”Du er nødt til at kende alle gederne for at vide, om der mangler nogen.”

”Men de ligner jo hinanden!” protesterede Ekiru.

”Ikke hvis man ser godt efter,” forklarede Nakure og pegede på de nærmeste geder. ”Der er altid lidt forskel. De dér to ligner for eksempel hinanden. De er begge to brune med sort skæg, men den ene har et lille hak i det ene øre, og den anden har en hvid plet bag det ene forben. Det er den slags, du skal holde øje med. Og lige nu kan jeg se, at der er et par stykker, som er stukket af. Jeg tror, de er heromme. Kom, så henter vi dem.”

Mere nåede han ikke at sige, før der lød et skrig. ”Hjælp! Skynd jer! Brønden er styrtet sammen!”

Nakure og Ekiru stivnede. Det var Akwanga, der skreg.

Gederne er vigtige

Nomaderne holder køer og geder. De kan sælge og bytte dyrene. De giver også mælk. Nomaderne slagter ikke køerne. Det er de alt for værdifulde til.

Det perfekte ørken-dyr

Nogle af nomaderne har også kameler. De bruger kamelerne som transport-dyr. De kan klare sig i mange dage uden at få noget at drikke. Derfor er kamelerne perfekte som ørken-dyr.

En firbenet redningsmand

Et lille stykke væk lå et **udtørret flodleje**. Her havde Akwanga og Anam gravet et stort hul for at komme ned til den smule vand, der stadig var i jorden fra sidst, det havde regnet. Men vandet var langt nede i den sandede jord, så hullet skulle være meget dybt. Lige så dybt som pigerne selv. Brønden var også så smal, at de måtte skiftes til at grave. Og så var det gået galt.

Akwanga fægtede med armene, mens hun råbte.

”Herovre! Skynd jer! Anam er ved at blive kvalt!”

Ekiru og Nakure sparkede sandalerne af og spurtede det sidste stykke i bare fødder. De skarpe sten skar ind i deres fodsåler, men de mærkede det ikke. Det eneste, de tænkte på, var at få Anam gravet fri, før det var for sent.

Det var kun Anams ene arm og et hjørne af hendes grønne kjole, der stak op over jorden. Resten af hende var begravet i hullet.

De to drenge kastede sig ned på knæ ved siden af Akwanga og begyndte at grave som rasende med hænderne. Akwanga havde tårer i øjnene. ”Det skete lige pludselig,” sagde hun. ”Lige da vandet endelig var begyndt at pible frem. Anam bukkede sig ned for at skovle endnu en skålfuld sand op, og så styrtede siderne sammen og begravede hende.”

”Hold ud, Anam!” sagde Nakure og gav Anams hånd et klem. Ekiru kunne se, at Anams fingre også klemte om Nakures hånd, og det var i det mindste et godt tegn.

Udtørret flodleje

Et udtørret flodleje er en flod eller en bæk uden noget vand i. Kun bunden med grus og sten er tilbage. Det er, fordi den hede sol har tørret alt vandet væk. Og fordi det ikke har regnet i lang tid. Når der så endelig kommer regn igen, kommer der også vand i floderne og bækkene igen – indtil solen igen tørrer det bort.

Men Nakure var meget bekymret. ”Det går for langsomt,” mumlede han helt stille, for at Anam ikke skulle høre det. ”Jeg tror ikke, hun kan få luft. Bare vi havde noget bedre at grave med.”

Det var svært at bore hænderne ned i den sandede og stenede jord.

Ekiru så sig forgæves omkring efter et eller andet, der kunne bruges som skovl, måske et fladt stykke træ eller bare en knækket gren. Måske kunne han bruge sin sandal? Han overvejede at løbe tilbage efter den, men det ville koste dyrebar tid ...

Men pludselig fløj sandet om ørerne på ham. To brune og hvide trommestikker piskede op og ned og sendte en sky af sand og skarpe småsten til vejrs.

De grønne bjerge

I Kenyas bjerge er der grønne skove. Klimaet er perfekt til at de kan dyrke en masse forskellige frugt og grøntsager. De dyrker for eksempel kartofler, avocado, te og bananer.

Lækre frugter

Har du smagt passions-frugt? Frugten er fuld af kerner og frugt-kød. Det smager både syrligt og sødt på samme tid. Du kan spise en passions-frugt med en ske. Man kan også lave juice af passions-frugt.

"Lopua!" Ekiru blev så overrasket over at se sin hund, at han råbte højt.

Lopua gravede som besat, og han vidste åbenbart også præcis, hvor han skulle grave. Få sekunder senere var Anams ansigt gravet fri. Hun gispede efter vejret.

"Er du okay?" spurgte Akwanga.

"Ja," svarede Anam og spyttede grus ud af munden. "Bare få mig op herfra!"

Med Lopuas hjælp fik Ekiru, Nakure og Akwanga hurtigt gravet Anam helt fri. Akwanga hjalp hende med at børste sand af tøjet, og imens stirrede Nakure forundret på hunden.

"Hvor kom den fra?" spurgte han.

Ekiru var ét stort smil. "Jeg troede, den var løbet hjem, men den må have sneget sig efter os hele vejen." Han satte sig på hug og omfavnede Lopua. "Det var godt, du kom," sagde han. "Det var i sidste øjeblik."

Da Anam havde sundet sig lidt, satte hun sig ved siden af Ekiru. "Min redningsmand," sagde hun og kløede Lopua bag øret. "Hov, hvor skal du hen?"

Pludselig drønedes Lopua af sted igen og forsvandt om bag nogle buske. De kunne høre den gø, og da den kom tilbage, var den sammen med de geder, som Nakure og Ekiru havde været på vej ud for at finde.

Nu var det Nakures tur til at klappe Lopua. "Hvor er du dygtig!" sagde han. "Du er ikke kun god til at grave, du kan også vogte geder!"

Ekiru og Lopua hjalp Nakure med at genne gederne ind i anok'en, og bagefter hjalp de alle tre pigerne med at grave brønden igen.

Akwanga foreslog, at de gjorde brønden ekstra bred, så siderne ikke styrtede sammen igen. Det var hårdt arbejde. Da de endelig nåede ned til vandet, var det blevet alt for sent til, at pigerne kunne gå hjem. Derfor gik de alle sammen ind i anok'en for at sove i sikkerhed sammen med gederne.

De snakkede og grinede og hyggede, mens mørket sænkede sig, og til sidst kunne Ekiru ikke længere holde øjnene åbne. Han faldt i søvn med Lopua på den ene side og sine tre nye venner, Nakure, Anam og Akwanga på den anden. Det var en dejlig følelse.

Banan-mos med kød

I Kenya findes der forskellige bananer. Nogle er bløde, som dem du kender. Andre bananer er helt hårde. De skal først koges. Så kan man bruge dem til at lave mos af. Man spiser mosen sammen med en kød-ret.

Fladbrød skal der til

Kenyanerne spiser ofte chapati. Det er et fladt og rundt brød. Chapati betyder 'flad' på sproget hindu. Det sprog taler man i Indien. Det er nemlig folk fra Indien, som har vist kenyanerne, hvordan man laver chapati.

En smart byttehandel

Ekiru havde aldrig været så sulten i hele sit liv.

Det eneste, han orkede, var at sidde i skyggen af de små **ekalale-træer** og stirre tomt ud i luften. Han havde spist et par håndfulde af de runde bær, selvom de ikke var helt modne endnu. Det havde bare gjort sulten endnu værre. Hans mave rumlede, og han havde ingen energi. Han kunne slet ikke overskue, hvordan de skulle få gederne tilbage i anoken.

"Hvorfor ser du så trist ud?" spurgte Nakure og satte sig ved siden af ham. "Kan du ikke lide at vogte geder? Eller du savner måske pigerne?" drillede han.

Anam og Akwanga var gået tilbage til morfars awi for flere dage siden. Selvfølgelig savnede han dem. De var rigtig søde begge to. Men det var ikke derfor, han var trist. "Det er bare sådan et dårligt tidspunkt," sagde han. "Lige når jeg skulle til at sætte gang i min plan."

Det ville Nakure gerne høre mere om. "Hvad er det for en plan?" spurgte han.

"En plan, som skal hjælpe min familie," svarede Ekiru. Og så forklarede han Nakure, hvad det var, han havde tænkt sig.

"Det kan jeg godt se. Det lyder smart," sagde Nakure, da Ekiru havde fortalt færdig. "Men jeg kan altså ikke undvære dig. Der er for mange geder

Hyrde-dreng

En hyrde-dreng skal vogte dyr. Det kan være geder, får eller køer. Han skal sørge for, at de ikke løber væk eller bliver spist af de vilde dyr. Og så skal han sørge for, at dyrene hele tiden finder steder med græs og grønne blade at spise. I Turkana begynder drengene at vogte geder allerede som 8-10-årige. Så er der ikke tid til at gå i skole.

Ekalale-træ

Ekalale-træet klarer sig rigtig godt i tørre og varme egne. Derfor vokser det også i Turkana. Det har spidse torne på grenene, men det har også grønne frugter, der ligner små æbler. Man kan godt spise dem, men de smager bittert.

til, at jeg kan holde styr på dem alene – også selvom du nok er verdens dårligste **hyrde-dreng!**"

"Jeg ved det godt," mumlede Ekiru mut. "Jeg ville sikkert være bedre til det, hvis ikke jeg var så sulten."

"Så er det da godt, at jeg lige har fanget dem her!" Nakure flækkede i et stort grin og holdt fire døde jord-egern frem, som han havde gemt bag ryggen.

Tag en cykel-taxa

Mange mennesker i Kenya har ikke et arbejde, hvor de får løn hver måned. De må finde andre måder at tjene penge på. Hvis man har en cykel, så kan man lave en cykel-taxa. Det kræver bare, at man sætter en blød pude på bagage-bæreren.

Køb en skammel på gaden

Manden her har et værksted. Han er god til at lave ting med sine hænder. På værkstedet laver han skamler. Han har selv fundet på, hvordan de skal se ud. Om eftermiddagen går han ud for at sælge skamlerne på gaden.

Ekiru anede ikke, at han kunne lide **jord-egern**. Men det kunne han!

Det var muligvis det bedste måltid, han nogen sinde havde fået. De flåede dyrene og stegte dem på bålet, og da de havde spist, lå de og stirrede op på stjernerne. Ekiru havde næsten glemt, hvordan det føltes at være mæt. Det var den skønneste fornemmelse.

Jord-egern

Jord-egern ligner lidt et dansk egern. Men det lever i huler i jorden ude i bushen. Når en hyrde-dreng er ude med gederne i lang tid, har han ikke mad med hjemmefra. Han er nødt til selv at lære at fange jord-egern og andre små dyr, som han kan stege på bålet. Den slags mad hedder 'bush-meat'.

"Jeg har tænkt over din plan," sagde Nakure. "Den er for god til, at du bare skal opgive den. Jeg har en idé til, hvad vi kan gøre."

Ekiru rejste sig op på albuen. "Ja?" sagde han.

"Vi laver en byttehandel. Du får lov til at tage hjem til søen, og til gengæld låner jeg Lopua imens."

"Mener du det?" Ekiru var lysvågen igen.

Nakure grinede. "Selvfølgelig. Lopua er alligevel meget bedre til at vogte geder, end du er."

"Men ..." Ekiru sukkede. "Det går ikke. Morfar har jo sagt, at jeg skal hjælpe dig. Og så længe min far stadig skylder ham medgift for min mor, er det ham, der bestemmer."

"Det har jeg også tænkt på," svarede Nakure. "Han behøver ikke at få noget at vide. Du skal bare være tilbage om en måned, når regnen kommer. For vi skal jo være alene herude lige indtil da."

Ekiru holdt hånden frem, så de kunne støde knytnæverne sammen. "Det er en aftale," sagde han.

"Du kan bare smutte i morgen tidlig," sagde Nakure. Så foldede han hænderne bag nakken og smilede veltilfreds. "Faktisk er min plan lige så genial som din, hvis jeg selv skal sige det."

"Ekiru! Hvad i alverden ...?" Mor blev meget overrasket, da Ekiru pludselig stod ude foran hytten.

Far sad og ordnede sit fiskenet. "Er du allerede tilbage? Jeg troede først, du kom om en måned!"

Ekiru havde tænkt meget over, hvad han skulle sige til sine forældre.

Juice af sukkerrør

I Kenya vokser der sukkerrør og mange lækre frugter. Der vokser vandmeloner og mango-frugter. Kvinden har lavet en juice-bod. Hun presser sukker-saft ud af rørene med den lille maskine. Bagefter kan kunderne blande saften med frugt-stykker.

Flotte malerier

Man kan også tjene penge, hvis man er god til at male. Kunstneren har en bod på hovedgaden. Han laver malerier af dyrene i Kenya. Hvis du har et specielt ønske, så maler han et billede til dig. Han står foran boden og maler.

Han var blevet enig med sig selv om, at det ville være klogest at stikke dem en lille **hvid løgn**. Han mente jo ikke noget ondt med det.

”Det gik så godt med gederne, at morfar gav mig lov til at komme hjem i et par uger,” forklarede han.

Mor og far så forundret på hinanden. Det lignede vist ikke morfar at give lov til den slags. Men heldigvis var de så glade for at se ham, at de ikke tænkte alt for meget over det.

”Det er godt, du er kommet hjem,” sagde far. ”Så kan du komme i skole igen, og vi kan også godt bruge din hjælp herhjemme. Vi har travlt, for i morgen kommer **opkøberen** og køber vores fisk.”

Perfekt – lige til tiden, tænkte Ekiru fornøjet. Så kunne han gå i gang med sin plan med det samme.

Hope var til gengæld ikke så nem at narre. ”Fortæl mig, hvad du har gang i, lillebror,” hviskede hun lidt senere. ”Ellers fortæller jeg mor og far, at du er fuld af løgn.”

Ekiru hviskede tilbage, at han nok skulle fortælle hende om sin plan, hvis hun til gengæld ville hjælpe ham med at træne lidt på at gange og dividere. Han var nemlig bange for, at han havde været så længe ude i bushen, at han ville rode rundt i det.

De havde ikke noget bord og måtte nøjes med en tom plastikdunk som underlag. Men det gjorde ikke noget. Hope var god at lave matematik sammen med, og det tog ikke mange minutter, før Ekiru kunne huske det hele igen.

”Fortæl mig så om den plan,” sagde Hope.

”Okay,” sagde Ekiru. ”Allerførst skal jeg bruge en båd”.

Opkøberen

En opkøber er en, der køber noget for at sælge det videre til en højere pris. Ved søen i Turkana er det nemt for fiskerne at sælge fiskene til en opkøber. Så behøver de ikke selv at tage til markedet i byen. Til gengæld får de lidt færre penge for deres fisk. Nogle gange giver opkøberne en alt, alt for dårlig pris.

Hvid løgn

En hvid løgn er, når man fortæller en lille ’uskyldig’ løgn. Det er en løgn, som man ikke laver for at snyde eller være ond, men for at hjælpe andre. Det kan for eksempel være, når man er nødt til at lyve om en julegave, man har lavet, for at holde den hemmelig.

Kniven skal være skarp

En køkken-kniv kan blive sløv. Det betyder, at den ikke skærer særlig godt. Så er det tid til at få kniven slebet. Manden her tjener penge på at slibe knive. Han bruger en slibe-sten, der drejer hurtigt rundt.

En grillet majs-kolbe på farten

I Kenyas byer kan man få lidt at spise i vejkanterne. Folk uden arbejde kan lave deres egen lille bod. Så kan de tjene penge på at sælge mad. Mange fattige kvinder sælger grillede majs med smør og salt.

1

2

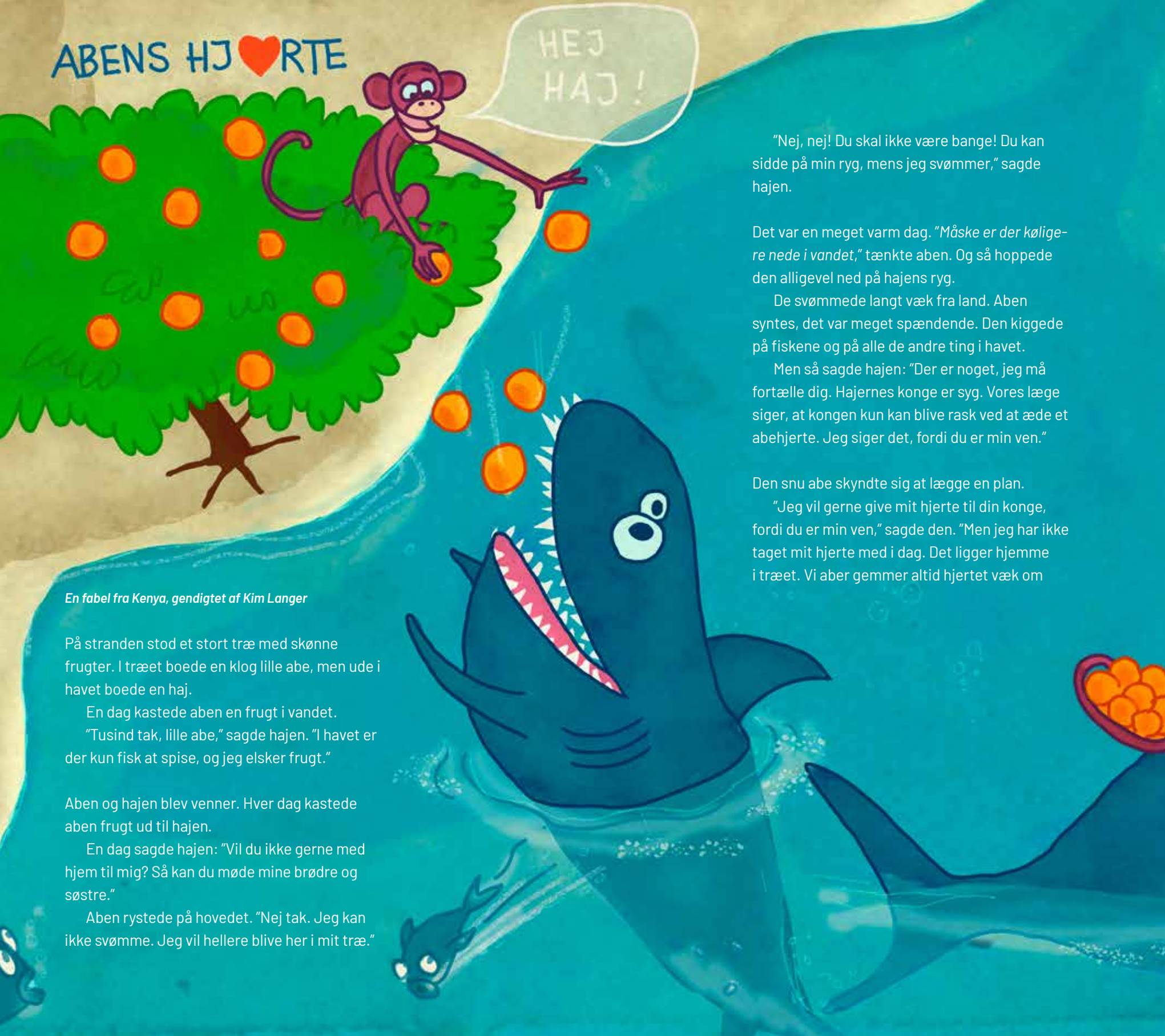
3

4

5

6

ABENS HJ RTE

HEJ
HAJ!

“Nej, nej! Du skal ikke være bange! Du kan sidde på min ryg, mens jeg svømmer,” sagde hajen.

Det var en meget varm dag. “Måske er der køligere nede i vandet,” tænkte aben. Og så hoppede den alligevel ned på hajens ryg.

De svømmede langt væk fra land. Aben syntes, det var meget spændende. Den kiggede på fiskene og på alle de andre ting i havet.

Men så sagde hajen: “Der er noget, jeg må fortælle dig. Hajernes konge er syg. Vores læge siger, at kongen kun kan blive rask ved at æde et abehjerte. Jeg siger det, fordi du er min ven.”

Den snu abe skyndte sig at lægge en plan.

“Jeg vil gerne give mit hjerte til din konge, fordi du er min ven,” sagde den. “Men jeg har ikke taget mit hjerte med i dag. Det ligger hjemme i træet. Vi aber gemmer altid hjertet væk om

En fabel fra Kenya, gendigtet af Kim Langer

På stranden stod et stort træ med skønne frugter. I træet boede en klog lille abe, men ude i havet boede en haj.

En dag kastede aben en frugt i vandet.

“Tusind tak, lille abe,” sagde hajen. “I havet er der kun fisk at spise, og jeg elsker frugt.”

Aben og hajen blev venner. Hver dag kastede aben frugt ud til hajen.

En dag sagde hajen: “Vil du ikke gerne med hjem til mig? Så kan du møde mine brødre og søstre.”

Aben rystede på hovedet. “Nej tak. Jeg kan ikke svømme. Jeg vil hellere blive her i mit træ.”

dagen. Vi tager det kun frem om natten. Hvad vil din konge sige, når du kommer med en abe uden hjerte? Han bliver sikkert vred på dig!”

”Kan vi svømme tilbage og hente det?” spurgte hajen.

”Ja,” svarede aben. ”Svøm, så hurtigt du kan, så din konge ikke skal vente.”

Da de kom til stranden, klatrede aben op i træet. ”Vent her, mens jeg henter mit hjerte,” råbte den.

Hajen ventede og ventede. Men aben kom ikke tilbage. ”Abe, min ven, kommer du snart? Du sagde, at dit hjerte var oppe i træet.”

Aben stak hovedet frem. ”Jeg bærer mit hjerte i mit bryst, og det har jeg altid gjort!”

Og fra den dag kastede aben kun rådne frugter ud til hajen.

SJAKALEN!

AV...AV!

En fabel fra Kenya, gendigtet af Kim Langer

Der var engang en sjakal, som fik en torn i poten.
"Av! Av!" sagde den. "Hvad skal jeg dog gøre?"

Så mødte sjakalen en gammel kone. "Kære bedstemor, vil du ikke nok hive splinten ud?"

Konen trak splinten ud og smed den væk.

"Tak,," sagde sjakalen. Men så begyndte den at græde. "Åh nej, jeg skal bruge den torn."

"Hvad skal du med en torn?" spurgte den gamle kone. Men hun fik ondt af sjakalen. "Du må ikke græde. Her, du får et æg af mig i stedet for."

Sjakalen tog ægget og løb sin vej. Den kom til et hus og bankede på. "Må jeg sove her i nat?" spurgte den. "Det er sent, og jeg fryser."

"Kom indenfor," sagde manden i huset.

Sjakalen kom ind. "Må jeg lægge mit æg her i din skål?" spurgte den.

"Ja, selvfølgelig," svarede manden.

Om natten stod sjakalen op og spiste ægget og lagde skallerne tilbage i skålen.

Næste morgen sagde den: "Åh nej, din kat har spist mit æg. Hvad skal jeg nu gøre?"

Manden fik ondt af sjakalen og gav den en høne i stedet for.

Sjakalen løb sin vej med hønen. Den løb og løb.

Næste aften kom den til et nyt hus. "Må jeg sove her i nat? Og må min høne være ude i stalden sammen med din ged?"

"Det kan du tro," sagde kvinden i huset. "Kom bare indenfor."

Om natten stod sjakalen op og spiste hønen.

Næste morgen var der ingen høne, kun fjer og ben. "Din ged har spist min smukke høne!" græd sjakalen.

Kvinden fik ondt af sjakalen. "Her, du må få et gedekid i stedet for," sagde hun.

"Tak," sagde sjakalen og løb sin vej med kiddet.

Den løb og løb, og næste aften bankede den på døren til et nyt hus. "Må jeg sove her i nat? Det er koldt, og jeg er meget træt."

"Kom indenfor," sagde manden i huset. "Dit gedekid kan sove sammen med min søn."

Om natten spiste sjakalen kiddet og lagde dets horn og knogler i drengens seng. "Åh nej, din søn har spist mit gedekid," græd sjakalen næste morgen.

Manden fik ondt af sjakalen. "Du må få en stor ged i stedet for."

"Nej!" sagde sjakalen. "Jeg vil ikke have en ged. Jeg vil have din søn."

"Okay, gå ud og vent foran huset," sagde manden. Så kom han ud med en stor sæk og sagde: "Her har du min søn. Han er i sækken. Farvel."

Sjakalen skyndte sig væk. Men den kunne ikke løbe, fordi sækken var så tung.

"Det er en meget stor dreng," tænkte sjakalen. "Eller også har manden snydt mig og puttet sten i sækken! Jeg må hellere åbne den og se efter."

Sjakalen åbnede sækken, og straks sprang to store hunde ud. De åd sjakalen med hud og hår.

LØVENS AFTENSMAD

En fabel fra Kenya, gendigtet af Kim Langer

Midt inde i landet lå De Syv Bakker. Det var et dejligt sted. Her var køligt vand at drikke og saftigt grønt græs til alle.

Men der boede også en stor løve. Og den dræbte mindst to-tre dyr hver dag.

En dag gik dyrene sammen hen til løven. Giraffen tog mod til sig og sagde:

"Kære løve, du har ikke godt af at løbe rundt og jage dagen lang."

"Nej," sagde gazellen. "Solen er alt for varm. Bliv du liggende her i skyggen, så skal vi nok sende et dyr til din aftensmad."

"Okay," sagde løven. "Men hvis I ikke gør det, så kommer jeg og dræber jer alle sammen!"

"Du må ikke dræbe os, kære løve," sagde dyrene i kor. "Vi skal nok sende dig et dyr hver eneste dag."

Hver aften trak dyrene lod om, hvem der skulle være løvens aftensmad. Den ene dag var det antilopen, der skulle spises. Og den næste dag var det zebraen.

Men de andre dyr var stadig ikke glade. De tænkte alle sammen: "Åh nej, i morgen er det sikkert min tur."

Så en dag blev det harens tur til at være løvens aftensmad. Men haren blev ikke ked af det. Tværtimod. Den grinede! "I skal ikke være

bange!" sagde den. "Løven æder ikke mig!"
Haren tog hen til løven. Men først gik den ned til floden og rullede sig i mudderet.

Løven blev vred. "Jeg vil ikke have sådan et snavset dyr til aftensmad!"

"Kære løve," sagde haren. "Jeg er ikke din aftensmad. Jeg er kun en lille hare. Jeg havde en stor hare til dig. Men på vej herhen kom der en anden løve og tog den."

"Er der en anden løve i De Syv Bakker?" spurgte løven.

"Ja. Og den er større og stærkere end dig!"

Nu blev løven endnu mere vred. "Vis mig den løve!"

"Okay, så kom," sagde haren.

Haren tog løven med hen til en dyb brønd. Haren så ned i brønden. "Se, der er den, og den er sammen med haren."

Løven kiggede ned i brønden. Den fik øje på sig selv og haren i vandet. Så sprang den ned i brønden for at fange dem og kom aldrig op igen!

Og lige siden den dag har dyrene haft De Syv Bakker helt for sig selv.

KAPITEL 7

Den store bølge

Tidligt næste morgen lod Ekiru, som om han tog i skole sammen med Hope. "Skal du ikke have din skoleuniform på?" kaldte mor efter ham. "Og hvad med din skoletaske?"

"Øh ... nej, det er lige meget," svarede Ekiru og trak af sted med Hope. "Jeg vil ikke komme for sent. Jeg låner bare en blyant af Hope."

Så snart de var ude af syne, drejede han ned mod søen, hvor deres nabo Lomakat boede. "Vi ses i eftermiddag!" vinkede han, mens Hope fortsatte ligeud ad skolestien.

Ekiru besluttede, at det var bedst bare at spørge direkte. "Hej Lomakat," sagde han. "Må jeg komme med dig ud at fiske? Så kan jeg hjælpe til og måske få noget af fangsten?"

Lomakat kiggede op. Han sad i stævnen på sin båd, som var trukket lidt op i de visne siv på søbredden. Den lå lidt længere nede ad bredden, hvor Ekirus mor og far ikke kunne se dem.

"Tja," sagde han. "Det kan vi godt sige. Allerførst skal du hjælpe med at **rense garnet**. Vi kommer ikke af sted, før det er klar."

"Det er en aftale!" Ekiru hoppede op i båden. Han var god til at rense garn. Det havde han hjulpet sin far med massevis af gange.

Da garnet var rensat og rullet pænt sammen, hjalp Ekiru med at trække båden ud på det lave vand. Så startede Lomakat den lille motor, og de

sejlede ud på søen. Da de var en halv time ude, slog Lomakat motoren fra igen, og så satte de nettet ud. Der var bundet sten i bunden af det og **tomme plastik-flasker** i toppen. På den måde kom nettet til at stå lodret i vandet, fordi stenene sank til bunds, og flaskerne flød ovenpå. Det var sådan, man fangede flest fisk.

Rense garnet

Man kalder også et fiske-net for et garn. Det er vigtigt at holde sit fiske-garn rent og fjerne tang og små grene, som sidder fast i det. Ellers bliver det mere og mere filtret sammen. Man skal også reparere garnet, hvis der er hul i, så fiskene ikke kan slippe ud.

Tomme plastik-flasker

Et fiske-garn skal stå lodret i vandet, nærmest som en mur. Derfor binder man tunge ting fast i bunden af garnet og ting i toppen, der kan flyde. I Turkana bruger de gratis materialer: sten i bunden og tomme plastik-flasker i toppen.

Fisk i stedet for geder og køer

Køer skal have meget vand at drikke. Når det ikke regner i lang tid, kan køerne ikke overleve. Derfor har mange nomader opgivet at eje køer. I stedet er de begyndt at fiske i den store Turkana-sø.

Salt gør fisken holdbar

Fiskerne kan sælge fangsten på markedet. Men byen ligger langt væk. Så risikerer fiskene at blive dårlige. Derfor gnider man fiskene ind i salt. På den måde tørrer de og kan holde sig længe.

”Hvad så nu?” spurgte Ekiru. Han var kun vant til at sætte net ud helt inde ved kysten om aftenen og trække dem ind igen om morgenen, for hans far havde ingen båd.

”Så ikke noget. Nu venter vi.” Lomakat lukkede øjnene og lagde sig godt til rette. ”Jeg tager en lur, og du holder vagt.”

Turkana-søen var stor som et hav. Den var så bred, at Ekiru ikke kunne se kysten på den anden side. Det var kun bjergene på den store ø, Choro, der stak frem af varmedisen.

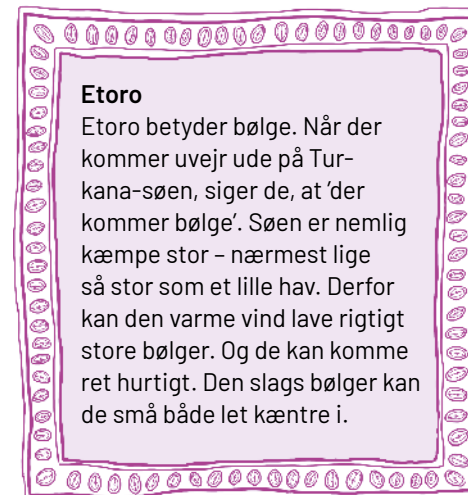
Båden vuggede. Solen bagte. Efter et stykke tid begyndte Ekirus øjenlåg at glide i. Han tænkte på skolen. Han havde aldrig prøvet at pjække før, i hvert fald ikke frivilligt. Men det gjorde ikke noget, ikke når man havde en god grund til det. Lige nu var det bare dejligt at lukke øjnene og lytte til vandet, der klukkede mod bådens sider.

”Ekiru! Vågn op!”

Ekiru vågnede med et sæt. Lomakat ruskede i ham og råbte ham ind i ansigtet. ”Du skal hive nettet ind i en fart! Jeg er nødt til at vende båden, ellers kæntrer vi!”

Ekiru blinkede et par gange. Nu så han, at vejret var slået om, mens han sov. Et uvejr var blæst op, vinden fejede hen over søen, og bølgerne var kæmpestore. Båden rullede voldsomt, og det gav et sug i maven, hver gang den dykkede ned i en bølgedal.

Imens Lomakat fik startet motoren, kæmpede Ekiru med at hive nettet ind. Det var så tungt, at han ikke var sikker på, om han kunne klare det. Han rakte armene ud over rælingen for at få bedre fat ... og i det samme var det, som om båden forsvandt under ham.

Etoro

Etoro betyder bølge. Når der kommer uvejr ude på Turkana-søen, siger de, at ’der kommer bølge’. Søen er nemlig kæmpe stor – nærmest lige så stor som et lille hav. Derfor kan den varme vind lave rigtig store bølger. Og de kan komme ret hurtigt. Den slags bølger kan de små både let kæntrer i.

Han nåede lige at høre Lomakat råbe: ”Hold fast!” og så blev de ramt af en **etoro**, en kæmpebølge, der var endnu større end de andre. Ekiru blev presset fremad og begyndte at glide ud over siden. Han famlede febrilsk for at holde fast, men rælingen var våd, og hans hænder gled.

Båden rullede op over bølgetoppen. Ekiru var sikker på, at han ville ryge over bord, når den næste bølge ramte. Han stirrede skrækslagen ned i det grønne vand. Båden dykkede, og han gled endnu længere ud over kanten.

Pludselig gav det et ryk i hans shorts. Lomakat havde fat i dem med den ene hånd, mens han styrede motoren med den anden. Langsomt fik han vendt stævnen op mod bølgerne. Nu gængede båden op og ned i stedet for fra side til side, og så kunne Ekiru selv løfte overkroppen om bord igen. Men der var ikke tid til at sunde sig.

Sø-vandet kan ikke drikkes

Vandet i Turkana-søen kan ikke drikkes. Det er nemlig saltvand ligesom vand i havet. Nogle steder er det også snavset. Men det kan bruges til andre ting. For eksempel til at vaske op i. Nogle prøver alligevel selv at rense vand fra søen og drikke det. Men det kan man blive syg af.

Velkommen indenfor

Fiskerne ejer næsten ingenting. Tag et kig ind i en af hytterne. Her er et underlag til at sove på. Der er også en lille smule tøj og nogle dunke.

"Garnet!" sagde Lomakat.

Ekiru tog fat i fiskenettet igen og begyndte at trække det ind. Da han fik øje på de første fisk, var det som om, han fik nye kræfter.

Bagefter sank han udmattet om i bunden af båden. Hans hjerte hamrede, og han skammede sig. "Undskyld," sagde han og slog blikket ned. "Det var ikke meningen, jeg skulle falde i søvn."

Lomakat styrede tilbage mod bredden. Bølgerne blev mindre inde under land. Det var både Ekiru og hans mave glad for.

"Sådan et uvejr er livsfarligt, hvis man ikke passer på. Du har fortjent en omgang prygl." Lomakat lød meget alvorlig, men så kiggede han ned på alle de fisk, der lå og sprællede i bunden af båden, og slog et stort smil op: "Men siden det var sådan en god fangst, slipper du for denne gang."

Inde på land hjalp Ekiru Lomakat med at **rense fiskene**, mens han kom sig over forskrækkelsen. Han var sikker på, at han aldrig mere ville falde i søvn ude på søen.

"Hvor har du været?" spurgte far, da Ekiru kom hjem.

Lød han ikke lidt vred? Vidste han, hvad der var sket? Pludselig kom Ekiru i tanke om, hvad det var. Han havde jo lovet at rense fars fiskegarn efter skole!

"Det må du virkelig undskylde, far. Jeg skal nok skynde mig at ordne nettet, så du kan sætte det ud i aften."

Far så undrende på ham og derefter på nettet, som lå bredt ud på jorden, fint og nyrenset. "Hvad snakker du om? Jeg tror aldrig, det fiskenet har været renere."

Ekiru forstod det ikke. Hvordan ...?

Rense fiskene

Når man fanger fisk, er det vigtigt at rense dem i en fart. Det betyder, at man skærer maven op og tager alle indvoldene ud. Både maven, hjertet og tarmene. Gør man ikke det, bliver fisken hurtigt dårlig i det varme vejr, og så kan man ikke spise den.

Bodaboda'er

I Kenya transporterer man mange forskellige ting på små motorcykler eller knallerter. De kaldes bodaboda'er. I Danmark må man kun køre én på knallert, men i Kenya kan der sidde en hel familie på en bodaboda. Eller der kan være stablet en kolossal masse varer på den.

Så fik han øje på sin søster. Hope blinkede til ham. "Det må være en engel, der har reddet dig!" grinede hun.

Ekiru havde lyst til at give hende et kys på kinden. Hun var en engel! Men det var der ikke tid til, for nu kunne de høre et par **bodaboda'er**, som nærmede sig.

"Det er fiske-opkøberen!" sagde far. "Kom, Ekiru. Hjælp mig med sækken."

Far havde alle sine fisk i en stor hvid sæk. Ekiru tog fat i den ene ende og hjalp far med at bære sækken op til den lille grusvej, netop som to små motorcykler kom til syne.

Båd af en gammel sandal

Fisker-børnene har ikke legetøj, som du kender det. Men børnene vil gerne lege. Derfor må de lave deres eget legetøj. De må bruge deres fantasi. Drengen her har bygget en sejl-båd. Han har brugt en sandal, nogle pinde og en plastik-pose.

Lege-bil af affald

Børnene synes også, at det er sjovt at lege med biler. De bygger bilerne af ting, de kan finde. Det kan være noget stål-tråd. Hjulene kan være lavet af træ eller affald.

En rigtig lille købmand

Fiske-opkøberen og hans hjælper stod længe og kiggede ned i fars sæk, mens de mumlede sammen.

"Hvor mange fisk har du i sækken, far?" spurgte Ekiru.

"Øh, hvor skulle jeg vide det fra?" svarede far. "Der er en sækfuld."

Ekirus far havde aldrig gået i skole, og han var hverken god til at tælle eller gange.

"Men hvis man ved, hvor meget ti fisk fylder, så kan man regne ud, hvor mange der kan være i sækken," begyndte Ekiru. "På den måde kan du ..."

"Du kan få **800 shilling** for hele sækken," sagde opkøberen og tog et seddelbundet op af lommen. Far slog til med det samme. "Aftale," sagde han og rakte hånden frem efter pengene.

"Men far ...!" protesterede Ekiru. Der var sikkert 800 fisk i sækken, og så svarede det kun til én shilling pr. fisk. Det var alt for lidt.

"Ti nu stille, Ekiru," sagde far. "800 shilling er mange penge. Hvis jeg siger, jeg vil have mere, så køber han kun af de andre fiskere."

800 shilling

I Kenya hedder pengene shilling. 800 shilling er ca. 50 kr. Det lyder måske ikke af så meget for en hel sækfuld fisk, men i Turkana er de fleste mennesker meget fattige. Det betyder, at hver person kun har måske 10-12 kr. om dagen at leve for. Så er 800 shilling pludselig mange penge.

Ekiru løb tilbage til Lomakat efter sin andel af fangsten. Han havde de små fisk i en spand, og de store havde han trukket på en snor gennem gællerne.

"Hvad så, knægt, vil du også sælge dine fisk?" spurgte fiske-opkøberen, da Ekiru kom tilbage.

"Nej," svarede Ekiru. "Men jeg vil gerne en tur med ind til byen."

Masser af farver og mønstre

Mange kvinder i både Kenya, Uganda og Tanzania går med en kanga. En kanga er et stykke stof. Det er viklet rundt om kroppen som et skørt. En kanga kan have mange forskellige mønstre og farver.

Stegte fisk til salg

I byen Lodwar er der et fiske-marked. Her kommer folk for at sælge og købe fisk. Man kan få frisk fisk og tørret fisk. Det er også muligt at købe fisk, der er stegt i olie. De er lige klar til at sætte tænderne i.

"Hm." Fiske-opkøberen gned sig om hagen. "Du kan sidde bag på min makker. Men det koster 50 shilling."

"Jeg har ingen penge," svarede Ekiru. "Men du kan få en af mine store fisk."

"Jeg vil have tre," sagde opkøberen.

"Én," gentog Ekiru.

"Okay, så lad os sige to," sagde opkøberen.

Det kunne Ekiru godt gå med til. Han sprang op bag på den ene bodaboda og vinkede til sin familie. "Farvel så længe. Jeg skal vise jer, at man kan få mange flere penge for sine fisk. Bare vent og se!"

Mor og far var alt for forundrede til at sige noget. De vidste ikke engang, at han havde været ude at fiske. Hope vinkede til gengæld fornøjet. Hun vidste nemlig godt, hvad der foregik.

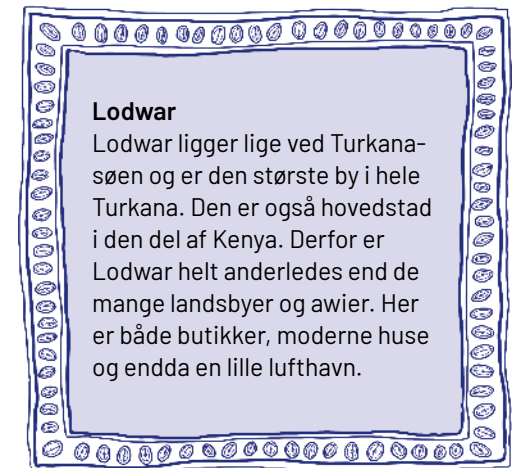
Ekiru havde kun været i den store by **Lodwar** én gang før i hele sit liv. Der var så meget at se på. Der var en mand, som solgte is fra et køleskab, som han havde bag på sin cykel. Ekiru kunne godt tænke sig en is. Men det måtte vente. Han havde en mission og gik direkte hen til fiskemarkedet.

Fiskemarkedet lå i et stort cementhus. Der kom hele tiden bodabodaer kørende med nye fisk, og nogle af fiskehandlerne var lige ved at komme op at slås om at købe de bedste fisk.

Ekiru stod længe og kiggede for at finde ud af, hvilken fiskehandler han skulle vælge. En kvinde med tørklæde om håret og blomstret kjole så flink ud. Han gik hen til hende.

"Er du interesseret i at købe fisk?" spurgte han.

Fiskehandleren så afmålt på ham. "Det kan da godt være. Lad mig se, hvad du har."

Afsted med gederne

I byen Lodwar er der et dyre-marked. Her kan man købe og sælge husdyr som køer og geder. Nogle kommer langvejs fra, så der er for langt at gå. Så kommer dyrene op på motorcyklen i stedet for.

Sandaler af gamle bildæk

Det er meget varmt i Turkana. Der er også meget støvet. Derfor går de fleste mennesker med sandaler. Sandalerne på billedet er lavet ud af brugte bildæk. De er billige at købe. Og så er de meget holdbare.

Ekiru stillede spanden med de små fisk op på bordet. Fiskehandleren kiggede på dem. "Du kan få 60 shilling for hele spanden," sagde hun.

Ekiru tænkte sig om. "Hvad koster det, hvis jeg vil købe sådan nogle fisk?" spurgte han.

"Så koster de 8 shilling stykket," svarede fiskehandleren.

Ekiru rystede på hovedet. Han vidste, at der var præcis 30 fisk i spanden. "Hvis jeg sælger dem til dig for 60 shilling, er det kun 2 shilling stykket. Men du sælger dem videre for 8 shilling stykket, og så får du 240 shilling for de samme fisk. Det er ikke retfærdigt, at du får så meget, og jeg får så lidt. Det er jo mine fisk."

"Hør, du er vist en rigtig lille købmand," sagde fiskehandleren. "Men jeg skal også kunne leve af det. Du kan få fire shilling stykket."

"Seks!"

"Fem!"

"Top!" sagde Ekiru og regnede efter. For en sikkerheds skyld skrev han regnestykket på gulvet med et stykke trækul. Femtabellen var nem. "Det bliver 150 shilling. Hvis du giver mig 200, får du også de her tre store, flotte fisk med i købet."

"Du er en hård forhandler," sagde fiskehandleren. Men hun betalte med et smil. "Det er en god pris for os begge to."

Ekiru stak pengene godt ned i lommen. "Snart kommer jeg tilbage med mange flere fisk. Så handler vi igen," sagde han. Han glædede sig til at komme hjem og vise far pengene. Men først skulle han finde den issælger.

Grøntsager fra Turkana

Grøntsags-markedet åbner tidligt om morgenen. De fleste grøntsager kommer ikke fra Turkana. De kommer andre steder fra i Kenya. Men i nogle boder kan man købe grøntsager, som er dyrket i Turkana.

En vigtig skammel

De ældre mænd i Turkana har en særlig skammel. De har den med alle steder. Så kan de altid tage et lille hvil. Den kan også bruges som en slags hovedpude. Når mændene dør, bliver skamlen begravet sammen med dem.

På gensyn

“Hvor er jeg bare stolt af dig, min dreng. Tænk, at du kan gå på markedet helt alene og få så mange penge for dine fisk.” Far kunne slet ikke komme sig over, så dygtig hans søn var.

Ekiru blev helt flov. “Det er nemt nok,” mumlede han. “Man skal bare vide, hvor mange fisk man har, og hvor meget de skal koste stykket. Så ganger man de to tal med hinanden, og så ved man, hvad man skal have for sin fangst.”

Far syntes, det var fuldstændig genialt. De næste par uger fiskede han dagen lang og satte net ud om natten. Hver dag skyndte Ekiru og Hope sig hjem fra skole for at hjælpe til. For at fiskene ikke skulle blive dårlige, rensede de dem og saltede dem og lagde dem til tørre i solen som **klipfisk**.

Når de havde fisk nok, betalte de en bodaboda for at køre dem ind til markedet i Lodwar. De handlede altid med den samme dame, og bagefter kørte de hjem igen og fiskede videre. Mor sagde, at de aldrig havde haft så mange penge sparet sammen på bunden af den lille sivkurv.

En morgen var der sorte skyer på himlen. “Der er regnvejr på vej,” sagde mor. “Du må hellere se at komme tilbage og hjælpe din fætter med at drive gederne hjem. Ellers bliver der bare ballade med morfar.”

Ekiru ville gerne fiske videre sammen med far, men han glædede sig også til at se Nakure og Lopua igen. Han var spændt på at høre, hvordan

de havde klaret sig uden ham. Han løb det meste af vejen, og denne gang havde han taget en portion fisk med, så han havde noget at spise.

Lopua løb ham i møde, da han endelig begyndte at nærme sig. Lidt efter fik han også øje på Nakures blå T-shirt.

“Hvad så, fætter?” spurgte Nakure. “Virkede din plan?”

“Genialt, du, simpelthen genialt. Og hvad med her? Har Lopua været en god hjælp?”

“Lad mig sige det sådan. Jeg vil hellere have én Lopua end fem Ekiru'er til at hjælpe mig. Vi har ikke mistet en eneste ged.”

Klipfisk

Klipfisk er fisk, som er saltet og tørret. Så kan fisken holde sig i årevis. I gamle dage spiste vi masser af klipfisk i Danmark. Navnet kommer fra Norge, hvor de lagde fisken til tørre på klipperne. Nede i Italien elsker de klipfisk. Man kan købe det som grillmad i små boder på gaden.

Te er noget, man plukker

Folk i Kenya elsker at drikke te. Der skal være mælk og sukker i. I Kenya er der mange store te-marker. De grønne blade bliver plukket af buskene. Bagefter bliver de tørret. Kenya sælger meget te til andre lande. De sælger også te til Danmark.

Kaffe fra Kenya

Kenya sælger også meget kaffe til andre lande. Først er kaffebønnerne helt grønne. Bønner bliver ristet i en ovn med en høj temperatur. På den måde bliver de mørke-brune, som du kender dem.

"Så-så, du. Nu skal du ikke være fræk! Så dårlig er jeg heller ikke!" Ekiru boksede Nakure i brystet, og to sekunder senere lå de alle tre og rullede rundt på jorden i en brydekamp for sjov. Om aftenen serverede Ekiru fisk, og næste morgen begyndte de at drive gederne hjem til morfar.

"Se," sagde Nakure, da de nærmede sig morfars awi. "Der står nogen og kalder."

"Hope?" sagde Ekiru forundret. Hun var nem at kende på pandebåndet. "Hvad laver hun mon her?"

Hope havde alt for travlt til at svare, da de nåede hen til morfars awi. "Skynd dig nu bare lidt, dit snøv!" sagde hun og trak af sted med ham. "Mor og far er her også!"

Der var en masse mennesker samlet inde i awien. Ikke kun mor og far, men også andre fra morfars familie, der ligesom Nakure havde været

nødt til at vandre langt ud i bushen for at finde føde og vand til deres dyreflokke. Men nu var regnen på vej, og snart ville der være græs nok til alle lige her.

Indenfor ventede endnu en overraskelse. Morfar og far stod og grinede sammen. Det var aldrig sket før!

"Nå?" sagde morfar og kom hen til dem. "Dur Ekiru så til noget som hyrdedreng?"

"Øh ..." Nakure måtte bide sig i læben for ikke at komme til at grine.

"Ja-ja, han er supergod."

"Hm," gryntede morfar. "Det var en skam. For nu får vi nok ikke lov til at låne ham igen næste år."

Ekiru forstod ingenting.

"Det er, fordi far har købt geder for alle de penge, du har hjulpet ham med at tjene på fiskene, og nu har han givet dem til morfar," forklarede mor.

Store gartnerier

Der ligger nogle meget store blomster-farme i Kenyas bjerge. Her er klimaet helt perfekt til at dyrke flotte blomster. Det er hverken for varmt eller for koldt. Køber din familie blomster ind imellem? Så hold øje med, hvor de kommer fra.

Grønne bønner fra Kenya

Får du nogensinde grønne bønner til aftensmad? Det kan sagtens være, at de kommer fra Kenya. Det kræver meget vand at dyrke bønner. Derfor er det ikke så mange steder i Kenya, at de grønne bønner kan dyrkes.

Tørtid

Tørtiden er den del af året, hvor der næsten ikke kommer nogen regn. Den tid, hvor det meste græs, blade og vand forsvinder. Så er nomade-familierne nødt til at dele deres dyr op i mindre flokke for at finde mad til dem. Og så bliver fætter Nakure igen sendt afsted ud i bushen med sin del af familiens dyr.

Far strålede af stolthed. "Jeg mangler stadig at betale lidt af det, jeg skylder. Men hvis det fortsætter med at gå lige så godt med at fiske, kan jeg snart få det betalt også. Så kan morfar ikke kræve, at du arbejder for ham igen i næste **tørtid**. Så kan du gå i skole hele året og blive endnu dygtigere til matematik."

"Det lyder godt. Men ..." Ekiru sendte Nakure et stort grin. "Det kan nu godt være, jeg tager ud i bushen til Nakure i et par uger alligevel. Jeg tror ikke, han kan klare sig uden hjælp fra verdens bedste hyrdedreng!"

"Ha!" sagde Nakure. "Du er altid velkommen, fætter. Når bare du lover, at Lopua kommer med. Så kan det i det mindste ikke gå helt galt."

"Aftale," sagde Ekiru, og så vendte han sig om mod Hope og gav hende det kys på kinden, som han skyldte hende for at ordne fars garn.

"Ad, la' vær!" råbte hun, men Ekiru grinede bare.

"Farvel, morfar! Og farvel, fætter! Vi ses til næste år!"

Så gik de alle fire hjem til søen.

Turisterne vil gerne bade

Kenya tjener mange penge på turisterne. De kan godt lide at besøge Kenyas flotte kyst. Her er der flotte strande. Havet hedder Det Indiske Ocean. Den største by ved kysten hedder Mombasa. Før i tiden var det Kenyas hovedstad. I dag er det Nairobi.

Truede dyrearter

I Afrika er der mange dyre-arter, som er truede. Det betyder, at de en dag vil forsvinde helt, hvis vi ikke passer på dem. Løven er en af de truede dyre-arter. I Kenya forsøger man at beskytte dem. Derfor er der store parker, hvor de kan være i fred for mennesker.

VÆRD AT VIDE OM KENYA

Kenya har fået sit navn fra en stor, gammel vulkan, der ligger næsten præcis midt inde i landet. Der har ikke været udbrud i den vulkan i flere millioner år, så den er ikke farlig. Den gamle vulkan er samtidig det næsthøjeste bjerg i hele Afrika.

På engelsk hedder den Mount Kenya. Det betyder bare Kenya-bjerget.

Gennem tiden har andre lande flere gange taget magten i Kenya og bestemt det hele i lang tid. I meget gamle dage var det arabere fra landet Oman. Portugal har også bestemt engang.

Til sidst var det England.

Englænderne tog kontrol over store dele af Kenya. De ville gerne tjene penge ved at dyrke jorden og sælge en masse kaffe. De fik også kenyanerne og andre til at bygge veje, huse og en meget lang togbane. Så kunne de sende varer fra den ene ende af landet til den anden.

Men kenyanerne ville selv bestemme. De ville selv have kontrollen over deres land. De lavede et stort oprør mod englænderne. Man kalder det for Mau Mau-oprøret.

Nu blev Kenya et land, hvor kenyanerne selv kunne bestemme. Det skete i 1963.

På næste side kan du læse lidt mere om, hvad Kenya er for et land.

Mange stammer og sprog

Kenyas befolkning består af mange forskellige stammer. De hedder for eksempel Kikuyu, Luo, Kalenjin, Masai og Turkana. Hver stamme har sine egne traditioner. Før i tiden levede de også meget forskelligt. De har stadig hver deres eget sprog. De fleste i Kenya taler dog også sproget swahili. I skolen lærer eleverne desuden engelsk. Mange kenyanere taler derfor hele tre sprog.

Moderne storby

Kenyas hovedstad hedder Nairobi. Det er en moderne og kæmpe stor by. Der er høje huse og masser af biler, busser, butikker og biografteatre. Men samtidig er der også mange mennesker i Nairobi, der er meget fattige. De bor i de store slum-områder. Lige uden for Nairobi er der vild natur. Her går dyr som zebraer, giraffer og løver frit omkring.

Flag med masai-skjold

Kenyas flag er sort, rødt og grønt med hvide striber. Det har et masai-skjold i midten og to spyd. Masai-stammen er kendt for at være frygtløse krigere. Skjoldet og de to spyd er et symbol. De sidder midt på flaget for at alle skal huske, at kenyanerne måtte kæmpe for at få lov til at bestemme i deres eget land.

Det Indiske Ocean

Kenya ligger ud til havet. Her hedder havet Det Indiske Ocean. Før flyvemaskinen blev opfundet, kunne man kun komme til Kenya med skib. Derfor var byer med en havn meget vigtige. Den største by ved kysten hedder Mombasa. Den var Kenyas hovedstad, indtil Nairobi blev bygget. I dag kommer der mange turister for at bade og slappe af på de flotte strande.

Den store kløft

For mange millioner år siden begyndte Jordens plader at bevæge sig under Afrika. De trak sig væk fra hinanden. Derfor opstod der en kæmpe kløft, der er næsten 6.000 kilometer lang. Det var også med til at danne de bjerge, dale og søer, som man kan se i Kenya i dag. Kløften går nemlig lige igennem Kenya. Den kaldes for The Great Rift Valley.

De fleste bor på landet

Kenya har flere store byer, men de fleste mennesker bor ude på landet. Mange af familierne på landet har et lille stykke jord. Her dyrker de for eksempel sukker-rør, majs og søde kartofler. Hvis de bor på steder, hvor der er vand nok, så kan de også dyrke avocadoer, bananer, ærter, bønner og passions-frugter. Nogle af grøntsagerne fra Kenya bliver også solgt i Danmark.

KENYAS VILDE DYRELIV

Hvert år rejser mange turister til Kenya fra hele verden. De fleste kommer for at opleve alle de flotte, vilde dyr tæt på. Der er nemlig masser af spændende dyr i Kenya.

Når man tager på safari for at se dyrene, besøger man en af Kenyas national-parker. Det er meget store land-områder, hvor de mange dyr lever og er ret godt beskyttet.

På en safari kører man rundt i bil, når solen står op – og så igen, når solen går ned. Det er nemlig lige på den tid, at dyrene er mest aktive.

Før i tiden tog folk på safari for at skyde dyrene. Det må man heldigvis ikke mere. Nu må man kun 'skyde' billeder af dyrene med sit kamera.

I Kenya kan man se alle 'De Fem Store'. Det er løven, leoparden, elefanten, den afrikanske bøffel og næsehornet.

Men der lever også mange andre spændende dyr i Kenya. For eksempel giraf, zebra, krokodille og forskellige slags antiloper. Der er også over 1.000 forskellige fugle-arter i Kenya.

Her ved siden af kan du læse om seks af dyrene fra Kenya.

Næsehornet

Der findes to slags næsehorn. Det hvide næsehorn og det sorte næsehorn. Krybskytter har dræbt rigtigt mange næsehorn. Det gør de bare for at få fat i hornene. De kan nemlig få en masse penge for sådan et horn. De hvide næsehorn er derfor næsten uddøde. I hele Kenya er der kun to tilbage. Det sorte næsehorn er der under 1.000 tilbage af i Kenya.

Geparden

I Kenya lever der flere slags store kattedyr. Det mest kendte af dem er nok løven. Til gengæld er geparden det hurtigste!

På korte afstande kan den opnå en fart på 110 kilometer i timen. Det er lige så hurtigt, som en bil må køre på en almindelig motorvej. Farten gør geparden til en fantastisk jæger.

Den sorte mamba

Den sorte mamba er et af de giftigste dyr i Kenya. Den er også meget hurtig. Derfor er den rigtig farlig. Et menneske kan dø af et enkelt bid. I virkeligheden er den sorte mamba slet ikke sort. Den er mere grøn og gul. Den har fået sit navn, fordi den er sort inde i munden. Den spiser små fugle, æg og mus.

Vand-bukken

Der findes mange slags antiloper i Kenya. Antiloper er lidt i familie med hjorte. Mange af dem lever i store flokke ude på de store sletter. Det kaldes savannen. Her ligger kattedyrene på lur. Vand-bukken lever tæt ved søer og floder. Når en vand-buk får kalve, gemmer hun dem i planterne ved vandet. På den måde er de bedre beskyttet mod angreb fra rovdyr.

Sekretær-fuglen

Sekretær-fuglen har et hyggeligt navn. Men det er faktisk en skrap rovfugl. Den går rundt på jorden med sine lange ben. Den holder øje med firben, skorpioner og mus, som den kan fange og spise. Den spiser også slanger. Selv gift-slanger kan den klare! Sekretær-fuglen hopper på slangen og hakker den ihjel. Bagefter sluger den slangen hel.

Honning-grævlingen

Honning-grævlingen holder meget af honning. Det er derfor, den hedder sådan. Bortset fra det er den ikke så sød. Den er ikke bange for at flænse en bikube fyldt med vrede bier. Honning-grævlingen er i det hele taget kendt for at være frygtløs og barsk. Den går gerne til angreb på både løver, hyæner og store slanger, hvis de kommer for tæt på.

NAIROBIS BØRN

Kenyas største by hedder Nairobi. Det er også landets hovedstad. Der bor ca. 4 millioner mennesker i den by. I hele Danmark bor vi ca. 6 millioner mennesker, så Nairobi er en kæmpestor by.

På næste side kan du se, hvor stor forskel der er på børnenes liv i Nairobi.

I Nairobi er der både store biografer, flotte hoteller og smarte mode-butikker som i andre moderne storbyer.

Der bor nemlig mange folk i byen, som har et godt arbejde. De har råd til at bo i et rart lille hus eller i en lejlighed. De har også penge til at købe nyt tøj, en computer eller andre ting til deres børn. Deres liv ligner meget det liv, som de fleste har i Danmark.

Men der er også andre dele af Nairobi, hvor livet er helt anderledes.

Byen vokser nemlig hele tiden. Flere og flere mennesker flytter fra landet ind til den store by. Mange af dem er meget fattige. De håber på at finde et job her.

De fleste af dem må flytte ind i en del af byen, hvor alle bor i små skure. Det kalder man for et slum-område. I Nairobi er der flere af den slags store slum-områder med mange fattige mennesker.

Tid til at have det sjovt

Drengene her behøver hverken at arbejde eller at hjælpe særlig meget til derhjemme. I stedet kan de bruge fritiden på at have det sjovt sammen med vennerne. Drengene er lige nu på vej hen til en stor plads i Nairobi. Her skal de mødes med masse andre børn for at stå på skateboard og løbe på rulleskøjter.

Masser af vand

Det kan godt blive ret varmt i Nairobi. Hvis man bor i et godt hus eller en lejlighed, kan man køle af med et brusebad derhjemme. Her, hvor disse drenge bor, er der også en stor swimming-pool lige i nærheden. Drengene kan godt lide at svømme og lege i vandet, når de mødes efter skole.

Der er mange privat-skoler

Nogle børn i Nairobi lever næsten det samme liv som børn i Danmark. Drengen her har sit eget værelse. Han har et skrivebord og en bærbar computer. Han bruger den til at lave lektier og til at spille på. Han går i en privat-skole, som man skal betale for. Der er mange børn i Kenya, der går i en privat-skole.

Børnene hjælper til

Det største slum-område i Nairobi hedder Kibera. Her bor der mange, mange tusinde mennesker. Gaderne er meget smalle. Når det regner, flyder det med vand i gaderne. Det kommer også ind i skurene. Børnene hjælper til derhjemme. De hjælper blandt andet med at vaske op og købe ind.

Ingen vandhaner

Forestil dig, at I ikke havde nogen vandhaner derhjemme, hvor du bor. Så skulle I hente vand andre steder fra. Sådan er det her i Kibera. Drengen henter vand flere gange om dagen for at hjælpe sin mor. Han har dunke med. Han fylder dem op ved en vandslange. Dunkene er tunge at bære på.

Gratis at gå i almindelig skole

Det er gratis at gå i skole i Kenya, når man ikke går i en privat-skole. Derfor kan de fattigste børn også komme i skole. Drengen her må dog bruge en skammel til at lave lektier på derhjemme. Han er nemlig fra Kibera, hvor familierne bor i nogle meget små skure. Derfor er der ikke plads til ret mange møbler.

Lullu og Kamante

Historien om det lille antilope-kid, den kloge dreng og den danske forfatter - midt i et magisk Afrika i gamle dage. Historien kommer fra Karen Blixens bog 'Den afrikanske farm', som læses af folk over hele verden.

Af Karen Blixen
Genfortalt af Kim Langer

Jeg havde en farm i Afrika.

Den lå for foden af bjerget Ngong. Heroppe var der en enestående udsigt.

Mod øst lå den store skov. Skoven var som et tæppe vævet med grønne farver i alle toner. Sollys dansede i små pletter på bladene. Hvide og lyserøde blomster duftede som syrener. De grå aber i træerne lugtede af mug og mus.

Uden for skoven var himlen lys og bleg. Luften var klar og kølig. Det var et sted, hvor man følte, man hørte hjemme.

Det var her, Kamante og Lullu kom til mig.

Kamante var en forældreløs dreng fra kikuyu-stammen. Han kom til mit hus fra sletterne. Han blev min kok.

Lullu var en ung antilope. En bush-buk. Hun kom til mit hus fra skoven. En bush-buk er sky og skjuler sig i skoven. Dens pels glimter rødt som kobber. Det er den smukkeste antilope i hele Afrika.

Ligesom Kamante blev Lullu en del af min familie. Det skete sådan her:

En morgen kørte jeg ind til byen i min gamle bil. En flok børn stod i vejkanterne. De holdt et ganske lille bush-buk-kid frem. De ville have mig til at købe det. Jeg kørte lige forbi.

De stod der også, da jeg kørte hjem igen om aftenen. Men jeg ville ikke købe et vildt dyr. Jeg kørte hjem, spiste aftensmad og gik i seng.

Lige da jeg faldt i søvn, vågnede jeg igen med et sæt. Billedet med børnene og det lille kid stod så klart som et maleri.

Hvad havde jeg dog gjort? Hvordan kunne jeg være så ligeglad? Jeg tænkte med gru på det lille kid. Hvad skulle der blive af det? Det var for lille til at spise selv.

Jeg vækkede alle mine folk. De blev sendt ud i den måneklare nat. De skulle finde kiddet til mig.

Tidligt næste morgen kom min tjener ind med min te. Han bar kiddet i sine arme. Det var en hun. Vi døbte hende Lullu. Det betyder "Perlen" på swahili.

Lullu var dengang ikke større end en kat. Hun havde ører så bløde som silke. Hendes øjne var rolige og violette. Den lille snude var sort som lakrids.

Det blev Kamante, som kom til at passe Lullu. Han var god ved hende.

Hun fik mælk af en sutteflaske. For at vi kunne høre hende, fik hun en lille bjælde om halsen. Kamante lukkede hende også ind om aftenen. Ellers ville leoparderne æde hende, når de kom ud af skoven om natten.

Kamante og Lullu var altid sammen.

Lullu var husets stolthed. Selv mine ædle jagthunde – store, sortgrå myndere med lange hoveder – måtte bukke for hende. De opgav deres pladser foran kaminen, når Lullu kom for at lægge sig på det varme gulv som en fornem dame. Så måtte vi klø hende bag ørerne.

Lullu blev voksen. Hun nåede sin fulde skønhed. Men vi kunne ikke gøre hende lykkelig.

Ofte vendte hun os ryggen. Så gik hun bort i flere timer eller en hel dag. Eller også sprang hun omkring på plænen foran mit hus. Det var en vild krigsdans i siksak. Som om der var en djævel i hende.

For Lullu var ikke kun yndig. Hun var også vild.

En aften kom Lullu ikke hjem.

Vi ventede forgæves på hende i en hel uge. Alle var kede af det. Vi savnede hende. Det var, som om der manglede en tone i musikken i huset.

Jeg sagde til Kamante, at jeg var bange for, at der var sket hende noget.

At hun var blevet ædt af en leopard nede ved floden.

Kamante tænkte længe, før han svarede. Så sagde han:

"Du tror, Lullu er død. Men Lullu er ikke død. Hun er blevet gift. Hun bor i skoven med sin mand. Men hun har ikke glemt huset."

Det blev jeg meget glad for at høre. Jeg spurgte Kamante, hvor han vidste det fra.

"Fordi jeg lægger knust majs ud til hende hver morgen," svarede han. "Så kommer hun ud af skoven og går hen og spiser det. Hendes mand er med hende. Men han er bange for mennesker. Han tør ikke komme op til huset, for han kender os ikke."

Et par dage senere kom Kamante og hentede mig på mit værelse. Jeg ville nemlig gerne se Lullu med mine egne øjne. Det var meget tidligt. Inden solopgang.

Det var en dejlig morgen. Luften var kold og skarp. Verden var fyldt med stilhed. De sidste stjerner blev væk på den røde himmel. Græsset var vådt mellem træerne. Duggen glimtede mat som sølv. Det var svært at forestille sig, at solen om et par timer ville være brændende varm.

En fugl begyndte at synge.

Straks efter hørte jeg en lille bjælde ringe. Mit hjerte svulmede, da jeg så Lullu igen. Hun så på mig uden frygt, men jeg fik ikke lov til at røre ved

hende. Nu var hun Lullu fra skoven. Et frit og vildt dyr.

Kamante rørte ved min arm og pegede mod skovbrynet. Der stod en anden bush-buk med smukke horn. Den stod stille som et træ.

Kamante lo. "Lullu har forklaret sin mand mange gange, at der ikke er noget at være bange for. Men han tør ikke komme herop. Han er bange for os, for han kender os ikke."

En morgen kom Lullu tilbage med et nyfødt kid. Det var så yndigt, som Lullu selv havde været engang. Mine folk foreslog, at vi skulle fange det. Så kunne vi have det i huset, ligesom vi engang havde haft Lullu. Men det syntes jeg ikke, vi kunne være bekendt.

Hele den sommer gik Lullu og hendes mand tæt på mit hus. Og da den næste regntid begyndte, kom Lullu tilbage med et nyt kid. Det samme skete året efter. Og året efter igen.

Forbundet mellem Lullu og hendes familie og mit hus varede i mange år.

Antiloperne kom ud af skoven og gik ind igen. Vi vidste godt, hvem der var Lullu, for hun kom helt op til huset og kiggede ind i mine stuer. Men ind gik hun aldrig mere.

De år, hvor Lullu og hendes slægt kom og gik omkring huset, var de lykkeligste år af hele mit liv i Afrika. At få lov til at være ven med skovens antiloper føltes som en gave fra selve Afrika.

Jeg ved ikke, hvor gammel en antilope kan blive.

Måske er Lullu død, mæt af dage, for længe siden. Men tit har jeg i det tidlige morgengry troet, at jeg kunne høre Lullus klare bjælde. Som en sang om Afrika.

Så er jeg vågnet med en følelse af, at noget dejligt skulle til at ske.

Kan Afrika mon også en sang om mig?

Karen Blixen og eventyret i Kenya

Karen Blixen skrev historien om Lullu og Kamante. Det var nemlig Karen Blixen, der boede på farmen og fik det lille antilope-kid. Farmen lå midt i Kenya lige ved hovedstaden.

Fantasi og eventyrlyst

Karen Blixens egen historie var også ret speciel. Hun var en eventyrlysten og ret sej dansk pige, som kom til at bo i Kenya i 17 år. Hun blev kaffe-farmer og jæger. Og hun endte med at blive en berømt forfatter.

Karen Blixen har skrevet mange fantastiske historier for voksne. De vrimler med dyr, gamle slotte, sære steder og mærkelige personer. I en historie dukker der en død sørøver op. I en anden er der en heks forklædt som en fugl. Hendes historier er fyldt med fantasi og gåder. De er kendt i hele verden. Flere af dem er lavet til film. Den mest berømte hedder 'Den afrikanske farm'. Den foregår netop i Kenya.

Kolonien Kenya

Karen Blixen boede i Kenya for næsten 100 år siden. Dengang rejste mange mennesker fra Europa til Afrika. Nogle rejste for at komme på

eventyr og opleve den flotte natur. Andre rejste til Kenya for at bo der og tjene penge.

Nogle af de store lande i Europa tog kontrol over områder i Afrika. De områder gjorde de så til en del af Tyskland, England, Italien eller Frankrig. Danmark havde også engang et lille område i Afrika. Det hed at lave en koloni.

England havde Kenya som koloni.

Englænderne tog jord og marker i Kenya, så de kunne have steder at bo og tjene penge. De byggede huse og lavede store bondegårde eller fældede skove eller gravede efter guld.

Kenyanerne og folk fra andre lande lavede meget af det hårde arbejde uden at få ret mange penge for det.

Til sidst ville kenyanerne bestemme selv

Englænderne tog mange nye ting med til Kenya og fik bygget veje og havne og byer.

Nogle af englænderne ville gerne sørge for at kenyanerne kom i skole og fik god medicin, når de var syge. Andre var mest i Kenya for at tjene penge. Mange kenyanere kunne ikke lide, at englænderne bestemte så meget. Derfor gjorde de oprør, så de kunne bestemme selv.

Karen Blixen elskede Kenya

Også Karen Blixen kom til Kenya for eventyrets skyld og for at lave en kaffefarm. Hun havde også kenyanske arbejdere på sin farm.

Hun blev skilt fra sin mand, og måtte så styre sin store farm alene. Hun kunne og turde en masse, som kvinder dengang ellers ikke fik lov til. Hun var også en dygtig jæger. Men hun var glad for dyr og blev senere meget imod at skyde vilde dyr bare for sjov.

Karen Blixen var vred over, at nogle europæere behandlede kenyanerne dårligt. Selv havde hun stor respekt for kenyanerne. Hun behandlede sine ansatte bedre, end de fleste andre. Hun lavede også en skole til deres børn. Hun var også interesseret i Kenyas mange stammer og hvor forskellige de var. Hun syntes, at kenyanere og europæere havde meget, de kunne lære af hinanden.

Skrev historierne i sit store hus

Til sidst kom Karen Blixen hjem til Danmark. Hun boede og skrev sine historier i det store hus Rungstedlund, som man stadig kan besøge og se hendes ting og tegninger fra Kenya.

Her er den ægte Karen Blixen sammen med det ægte antilope-kid, Lullu.

Her kan du se Kamante foran farmen: han står i midten bagerst med hvidt tøj og turban.

Hun var en dygtig jæger! Men Karen Blixen gik snart over til kun at fotografere dyrene.

Da Blixen blev gammel, elskede hun at fortælle historier – også med sit tøj!

VERDENSMÅLENE: ALLE ARBEJDER SAMMEN

Alle verdens lande har lavet en aftale med hinanden. De har aftalt, at verden skal blive et bedre sted at være for alle.

Det har de aftalt i den store forening af lande, der hedder FN.

Der er 17 vigtige mål

For at være sikker på at få gjort noget ved alle de vigtigste problemer har de lavet 17 mål. Dem skal alle lande hjælpe med til at nå. Denne store aftale kalder man for verdensmålene.

På vej mod en god verden, både for mennesker og natur

Her er nogle af de vigtige mål:

I fremtiden må der ikke længere være mennesker, som er meget fattige. Der skal være arbejde til alle. Ingen må gå sultne i seng. Alle børn i verden skal have en god skolegang. De skal også have lov at komme til læge eller på hospitalet, når de er syge.

Miljøet skal også blive renere, så både mennesker, dyr og planter kan leve godt.

Kenya er også på vej fremad

Kenya er i fuld gang med at arbejde på de mål, som er vigtige i deres land.

Danmark hjælper også med i Kenya. Blandt andet på at nå de mål, der handler om at gøre uligheden mindre, skabe flere gode jobs til de mange unge og hjælpe med til, at Kenya skal være et godt og fredeligt land at bo i.

Ekiru bor i Kenya, midt i det tørre og varme område, som hedder Turkana. Og han har en hemmelig plan. Hvis den virker, kan han hjælpe hele sin lille familie. Planen skal bare lige prøves af først.

Ekirus familie bor ved bredden af den store Turkana-sø. Her kan hans far nemlig fiske – og her kan Ekiru og hans søster også gå i skole. Ekiru elsker skolen. Især matematik. For uden matematik havde han aldrig fundet på sin plan.

Men en dag sker katastrofen. Morfar har brug for hjælp, og pludselig bliver Ekiru helt alene sendt langt ind på den varme slette for at passe dyr sammen med sin fætter. Han må ikke engang få sin elskede hund, Lopua, med.

Nu skal der mirakler til, hvis planen skal blive til noget.

Kim Langer er en af Danmarks bedste fortællere for børn og unge.

Han er kendt for bl.a. populære serier som 'Skaterland', 'RobinSamse' og 'Zombie 2.0'. Men også for sine store historiske romaner 'Kongen af Kandy', 'Flugten fra Vestindien' og 'Den afrikanske forbandelse'. Desuden har mange børn og unge lært hans pen at kende i projekter som f.eks. gendigtningen af Jack Londons klassiker 'Ulvehunden' til Gyldendals Udødelige. Han skrev også U-landskalenderens 2015-bog fra Nepal, 'Det tredje øje'.

Kim Langer har en særlig evne til at skrue en god historie sammen, give sine karakterer dybde, skabe spil i sproget og vække til eftertanke. De kvaliteter oplever man i denne bog, hvor han også har gendigtet tre skarpe og sjove kenyanske dyrefabler for de yngste læsere – og tilmed har fået en ærefuld tilladelse af Rungstedlund Fonden til at gendigte en af Karen Blixens berømte fortællinger om Kenya fra 'Den afrikanske farm', så den kan læses af børn.

Bogen rummer masser af spændende fakta, fotos af Sala Lewis samt illustrationer af Dorte Bengtson og Line Malling Schmidt. Hør bogens fortællinger som lydbøger og se spændende film, quizzes, billeder og meget andet på hjemmesiden:

2021.u-landskalender.dk

UDENRIGSMINISTERIET
Danida

